

Brüssel, 9.12.2015
COM(2015) 634 final

2015/0287 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV

digitaalse sisu üleandmise lepingutega seonduvate teatavate aspektide kohta

{SWD(2015) 274 final}

{SWD(2015) 275 final}

SELETUSKIRI

Digitaalse ühtse turu strateegias,¹ mille komisjon võttis vastu 6. mail 2015, anti teada seadusandlikust algatusest eesmärgiga võtta vastu ühtlustatud normid digitaalse sisu üleandmise ja kaupade internetimüügi kohta. See algatus koosneb i) ettepanekust, milles käsitletakse digitaalse sisu üleandmise lepingutega seonduvaid teatavaid aspekte, ja ii) ettepanekust, milles käsitletakse kaupade interneti- ja muu kaugmüügi lepingutega seonduvaid teatavaid aspekte.

Nagu komisjon on oma 2015. aasta tööprogrammis teatanud, tuginetakse nendes kahes ettepanekus Euroopa ühist müügiõigust käsitleva määruse läbirääkimistel saadud kogemustele. Eelkõige on nendes loobutud lähenemisviisist, mille aluseks on vabatahtlik normistik ja ulatuslik normide kogum. Selle asemel sisaldavad need normide kogumit, mis on sihipärane ja täielikult ühtlustatud. Samuti tuginevad need ettepanekud mitmele muudatusettepanekule, mille Euroopa Parlament on võtnud vastu Euroopa ühist müügiõigust käsitleva määruse ettepaneku esimesel lugemisel, eelkõige selle kohaldamisala piiramise kohta kaupade internetimüügi ja muu kaugmüügiga ning kohaldamisala laiendamise kohta teatavale digitaalsele sisule, mida pakutakse muu vastutatu kui raha eest.

Käesolev seletuskiri hõlmab konkreetset ettepanekut digitaalse sisu üleandmise lepingute teatavate aspektide kohta. Ettepaneku põhjuseid, eksperdiarvamuste kogumist ning mõjuhindanguid käsitlevad seletuskirja osad on aga seotud mõlema ettepanekuga, sest need on kavandatud paketina, millel on ühised eesmärgid.

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Ettepanekute üldeesmärk on aidata kaasa digitaalse ühtse turu kiiremale kasvule, millest saavad kasu nii tarbijad kui ka ettevõtjad. Kaotades peamised lepinguõiguslikud tõkked, mis takistavad piiriülest kaubandust, vähendatakse ettepanekutes esitatud normidega ebakindlust, mida põhjustab õigusraamistiku keerukus nii ettevõtjatele kui ka tarbijatele, ning ka ettevõtjatele liikmesriikide lepinguõiguste erinevustest tulenevaid kulusid. Nähes ette ühtsed normid ja selged tarbijaõigused, suurendatakse algatusega tarbijate usaldust.

39 % ettevõtetest, kes tegelevad internetimüügiga, kuid mitte piiriüleselt, nimetab liikmesriikide erinevat lepinguõigust piiriülese internetimüügi peamise takistusena². Eelkõige käib see puudusega toote korral kasutatavate õiguskaitsevahendite kohta. Sellele on viidanud 49 % ELi jaemüüjatest, kes tegelevad internetimüügiga, ja 67 % nendest, kes praegu püüavad tegeleda piiriülese internetimüügiga või kaaluvad sellega tegelemist³. Erinevused riikide lepinguõiguses on tekitanud jaemüüjatele ühekordseid kulusid ligikaudu 4 miljardi euro ulatuses; enamjaolt mõjutavad need kulud mikro-, väike- ja keskmise suurusega ettevõtjaid (VKEsid). Nende ettepanekute eesmärk on luua soodne ettevõtluskeskkond ning lihtsustada piiriülest müüki ettevõtjate, eelkõige VKEde jaoks. Ettevõtetele tuleks tagada õiguskindlus ning vältida tuleks tarbetuid kulusid, mida põhjustavad riikide õigusaktide erinevused, kui kaupu ja digitaalset sisu müüakse väljaspool omamaist turgu.

¹ COM (2015) 192 (final) <http://ec.europa.eu/priorities/digital-single-market/>

² Eurobaromeetri kiiruuring nr 396 „Retailers attitudes towards cross-border trade and consumer protection” (Jaemüüjate suhtumine piiriülesesse kaubandusse ja tarbijakaitse), 2015.

³ Eurobaromeetri kiiruuring nr 396 „Retailers attitudes towards cross-border trade and consumer protection” (Jaemüüjate suhtumine piiriülesesse kaubandusse ja tarbijakaitse), 2015.

Üksnes 18 % tarbijatest, kes 2014. aastal kasutasid interneti isiklikel eesmärkidel, ostsid interneti kaudu teisest ELi liikmesriigist, samas kui 55 % tegi internetiostu oma koduriigist⁴. Tarbijad kannatavad kahju, kuna puuduvad selged lepingulised õigused puudusega digitaalse sisu korral. Digitaalne sisu hõlmab laia valikut kaubaartikleid, näiteks muusika, videod, rakendused, mängud, filmid, pilvsalvestusteenused või spordisündmuste ülekanded. Rahalise kahju suuruseks, mis tuleneb hiljutistest probleemidest, millega tarbijad on pidanud seoses digitaalse sisuga kokku puutuma, ja ajast, mis kulub nende probleemide lahendamiseks 12 viimase kuu jooksul, on hinnanguliselt kokku 9–11 miljardit eurot. Tarbijad ei tunne end kindlalt ka piiriüleseid internetioste tehes. Üks peamisi põhjusi on see, et nad ei ole kindlad oma põhilistes lepingulistes õigustes. Selle tulemusena jäävad nad ilma ostuvõimalustest ning peavad leppima piiratud valiku ja kallimate hindadega.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas kehtivate sätetega**

Käesoleva ettepaneku eesmärk on kaotada praegune ELi tasandi õiguslünk tarbijaõigustikus seoses teatavate lepinguliste aspektidega, mis on praegu reguleerimata.

Ettepanekuga täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta direktiivi 2011/83/EL (tarbija õiguste kohta, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/44/EÜ ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/577/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/7/EÜ),⁵ millega on juba täielikult ühtlustatud teatavad digitaalse sisu üleandmise normid (peamiselt lepingueelsed teavitamismõõdud ja taganemisõigus). Kuigi mõned riigid, näiteks Ühendkuningriik ja Madalmaad, on juba võtnud vastu eriõigusaktid digitaalse sisu kohta, puuduvad praegu konkreetSED ELi normid tarbijate kaitsmiseks lepingule mittevastava digitaalse sisu eest. Seetõttu on vaja kiiresti tegutseda, et takistada edasist võimalikku õiguslikku killustatust, mis tuleneb erinevate riiklike normide tekkimisest.

Lisaks käsitletakse ettepanekutes kahte lepingulist õigust (pikaajaliste lepingute muutmine ja lõpetamine), mida peetakse probleemseks⁶ ning mille suhtes praegu kohaldatakse üksnes nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ (ebaõiglase tingimuste kohta tarbijalepingutes)⁷ ebaõigluse kontrolli üldsätet.

Ettepanekuga täiendatakse ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/31/EÜ infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul,⁸ millega muu hulgas osaliselt kehtestatakse elektrooniliste lepingute ühtlustatud normid.

Ettepanek on kooskõlas ühtsel digitaalsel turul kohaldatava õiguse ja kohtualluvuse suhtes kehtivate ELi normidega⁹. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määrust (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades¹⁰ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta määrust (EÜ) nr 593/2008 lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta („Rooma I”),¹¹ milles

4 Eurostati uuring IKT kasutamise kohta kodumajapidamistes ja üksikisikute hulgas, 2014.

5 ELT L 304, 22.11.2011, lk 64.

6 Vt eelkõige pilvandmetöötluse lepinguid käsitlev komisjoni eksperdirühm – üksikasjalik teave eksperdirühma koosseisu kohta ja koosolekute protokollid on saadaval aadressil http://ec.europa.eu/justice/contract/cloud-computing/expert-group/index_en.htm.

7 EÜT L 095, 21.4.1993, lk 29.

8 EÜT L 178, 17.7.2000, lk 1.

9 Üksikasjaliku selgituse digitaalsel ühtsel turul kohaldatava õiguse ja kohtualluvuse kohta leiab mõjuhinnangut käsitleva komisjoni talituste töödokumendi 7. lisast; lisatud ettepanekutele võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv digitaalse sisu üleandmise lepingutega seonduvate teatavate aspektide kohta ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv kaupade internetimüügi ja muu kaugmüügi lepingutega seonduvate teatavate aspektide kohta, SWD(2015) 275.

10 ELT L 351, 20.12.2012, lk 1.

11 ELT L 177, 4.7.2008, lk 6.

nähakse ette normid kohtualluvuse ja kohaldatava õiguse kindlaksmääramiseks, kohaldatakse ka digitaalses keskkonnas. Need õigusaktid võeti vastu üsna hiljuti ning õigusloome protsessis kaaluti hoolikalt interneti mõjusid. Teatavates, eelkõige tarbijalepinguid puudutavates normides on spetsiaalselt võetud arvesse internetitehinguid. Nende normide eesmärk on kaitsta tarbijaid muu hulgas ka ühtsel digitaalsel turul, tagades neile kaitse, mille aluseks on normid, mis kehtivad liikmesriigis, mis on nende harilik elukohariik ja millest erandeid teha ei saa. Käesolevas ettepanekus esitatud kavandatavad uued lepingunormid digitaalse sisu omandamise kohta moodustavad koos kehtivate rahvusvahelise eraõiguse normidega selge õigusraamistiku kauplemiseks Euroopa digitaalsel turul, kus võetakse arvesse nii tarbijate kui ka ettevõtjate huve. Seetõttu ei eelda käesolev seadusandlik ettepanek muudatuste tegemist kehtivasse ELi rahvusvahelisesse eraõigusesse, sealhulgas määrusesse (EÜ) nr 593/2008 („Rooma I”).

• **Kooskõla Euroopa Liidu muude poliitikavaldkondadega**

Digitaalse ühtse turu strateegia eesmärk on käsitleda terviklikult kõiki peamisi takistusi, mis häirivad piiriülese e-kaubanduse arengut digitaalsel ühtsel turul. Käesolevat ettepanekut tuleks vaadata osana sellest terviklikust kästlusest. Muu hulgas hõlmab see strateegia sisu piiriülese kaasaskantavusega seotud algatusi, platvormide rolli, andmete vaba liikumist, Euroopa pilvandmetöötlust, käibemaksuga seotud koormust ning postipakkide kättetoimetamist. Strateegiaga nähakse eelkõige sisu piiriülese kaasaskantavuse ja Euroopa pilvandmetöötluse osas ette otsustavad meetmed, et tagada sisu kaasaskantavus ja koostalitlusvõime, mis on digitaalse sisu ELi-sisese üleandmisel otsustava tähtsusega. Samuti hõlmab strateegia jõustamise / tagasinõuetega seotud algatusi, st internetipõhise vaidluste lahendamise platvormi kasutuselevõttu¹² ja 27. oktoobri 2004. aasta määruse (EÜ) nr 2006/2004 (tarbijakaitseaduse jõustamise eest vastutavate siseriiklike asutuste vahelise koostöö kohta) (tarbijakaitsealase koostöö määrus)¹³ läbivaatamist. Täielikult ühtlustatud lepinguõiguse normid ELis hõlbustavad ka tarbijakaitsealase koostöö eest vastutavatel asutustel koordineerida nende jõustamiseks võetavaid meetmeid¹⁴. Samuti on ettepanek kooskõlas ELi üldise autoriõiguse õigusraamistikuga ning sellega ei piirata autoriõiguse kohaseid mis tahes õigusi ega kohustusi.

Lisaks on üksikisikute kaitse isikuandmete töötlemisel reguleeritud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiviga 1995/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta¹⁵ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiiviga 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris,¹⁶ mis on täielikult kohaldatavad ka digitaalse sisu üleandmise suhtes. Nende direktiividega on liidus juba kehtestatud isikuandmete valdkonna õigusraamistik. Käesolevat ettepanekut tuleks kohaldada ja rakendada selle õigusraamistikuga täielikus kooskõlas.

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 524/2013, 21. mai 2013, tarbijavaidluste internetipõhise lahendamise kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2009/22/EÜ (tarbijavaidluste internetipõhise lahendamise määrus), ELT L 165, 18.6.2013, lk 1.

¹³ ELT L 364, 9.12.2004, lk 1.

¹⁴ Selle direktiiviga muudetakse tarbijakaitsealase koostöö määrust, lisades kõnealuse määruse lisasse viite sellele direktiivile, et tarbijakaitsealase koostöö eest vastutavad asutused saaksid koordineerida direktiivi kohaldamisalasse kuuluvates valdkondades jõustamiseks võetavaid meetmeid.

¹⁵ EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31–50 [asendatakse üldise andmekaitsemäärusega] ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/58/EÜ, 12. juuli 2002, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatuse ja elektroonilise side direktiiv).

¹⁶ ELT L 201, 31.7.2002, lk 37–47.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Käesoleva ettepaneku õiguslik alus on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 114 ning selle põhieesmärk on siseturu loomise ja toimimise parandamine.

Digitaalse sisu üleandmisel teiste liikmesriikide tarbijatele puutuvad ettevõtjad kokku erinevate kohustuslike tarbijalepinguõiguse normidega. Digitaalse sisu üleandmise lepinguid liigitatakse liikmesriigiti erinevalt. Liikmesriigist olenevalt käsitletakse neid lepinguid kas müügi-, teenuse- või rendilepinguna. Lisaks liigitatakse digitaalse sisu üleandmise lepinguid mõnikord erinevalt ka liikmesriigi sees, olenevalt pakutava digitaalse sisu liigist¹⁷. Selle tagajärjel on digitaalse sisu puhul riigisisised õigused ja kohustused ning ka tarbijatele kättesaadavad õiguskaitsevahendid eri liikmesriikides erinevad. Mõned neist riigisisestest normidest ei ole kohustuslikud ja lepinguosalisel saavad neid lepingus muuta, teised jälle aga on kohustuslikud.

Pealegi on mitmed liikmesriigid hiljuti võtnud digitaalse sisu üleandmise lepingute kohta vastu kohustuslikud erinormid või alustanud ettevalmistavat tööd nende vastuvõtmiseks. Need riigisisised normid erinevad aga nii oma kohaldamisala kui ka sisu poolest. Tõenäoliselt järgivad seda eeskujuna ka muud liikmesriigid. Kui EL ei tegutse, seisavad ettevõtjad digitaalse sisu üleandmisel peagi järjest sagedamini silmitsi erinevate kohustuslike tarbijalepinguõiguse normidega.

Olemasolev ja oodatav killustatus takistab ettevõtjaid tegelemast piiriülese müügiga, sest neil tuleb kanda lepinguõigusega seonduvaid kulusid. Samuti ei ole ettevõtjad kindlad, millised on nende õigused ja kohustused. See avaldab otsest mõju siseturu loomisele ja toimimisele ning mõjub halvasti konkurentsile. Arvestades digitaalse sisu internetituru heterogeensust, oleks turul raske selle killustatusega toime tulla.

• Subsidiaarsus (ei kuulu liidu ainupädevusse)

Ettepanek on kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega.

Liikmesriigid ei suuda ettepaneku eesmärgi täielikult saavutada.

Algatuse üldeesmärk on kaotada internetimaailmast tarbijalepingutest tulenevad tõkked ning aidata luua tõeline digitaalne ühtne turg, millest on kasu nii ettevõtjatele kui ka tarbijatele. Liikmesriigid ei suudaks omal algatusel kaotada riigisiseste õigusaktide vahelisi tõkkeid piisaval tasemel. Seda suudetakse paremini saavutada üksnes ELi tasandi algatusega.

Konkreetselt on algatuse eesmärk anda tarbijatele koordineeritult eriõigused ning luua õiguskindlus ettevõtjatele, kes soovivad oma digitaalset sisu müüa teistes liikmesriikides. Üksikud liikmesriigid ei suudaks digitaalse sisu üleandmist käsitlevate eriseaduste väljatöötamisel tagada oma riigisiseste õigusaktide üldist sidusust teiste liikmesriikide õigusaktidega. Seetõttu aitaks ELi tasandi algatus tagada konkreetsete digitaalse sisuga seotud tarbijaõiguste väljatöötamise sidusal viisil.

ELi tasandi meetmed oleksid tulemuslikumad kui riigi tasandi meetmed.

Pealegi kindlustatakse ELi tasandi algatusega tarbijaõiguste kohaldamine sidusal viisil ning samas tagatakse, et tarbijakaitse tase on kõigi ELi tarbijate puhul ühtmoodi kõrge. Sellega

¹⁷

Pilvandmetöötluse lepingute võrdlusuuring (2014), DLA Piper, lk 33 jj; kohaldatavate õigusraamistike analüüs ning soovitusel tarbijakaitse näidissüsteemide kujundamiseks seoses digitaalset sisu puudutatavate lepingutega, Amsterdami ülikool: Euroopa lepinguõiguse uurimise keskus (Centre for the Study of European Contract Law, CSECL), teabeõiguse instituut (Institute for Information Law, IViR): Amsterdami õigus- ja majanduskeskus (Amsterdam Centre for Law and Economics, ACLE), lk 32 jj.

luuakse õiguskindlus ettevõtjatele, kes soovivad oma digitaalset sisu müüa teistes liikmesriikides. See algatus pakub jõustamismeetmete koordineerimiseks ühtset õiguslikku alust, sest kavandatav direktiiv lisatakse määruse (EÜ) nr 2006/2004¹⁸ (tarbijakaitseaduse jõustamise eest vastutavate siseriiklike asutuste vahelise koostöö kohta) lisasse. Lisaks hõlbustavad jõustamismeetmeid suurel määral ka kavandatavad ühtsed täielikult ühtlustatud normid. Seega tugevdatakse ELi õigusaktide jõustamist tarbijate huvides. Sellise tulemuseni saab jõuda üksnes ELi tasandi meetmete abil.

- **Proportsionaalsus**

Ettepanek on kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud proportsionaalsuse põhimõttega, sest ettepanek ei lähe eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

Selle ettepanekuga ei ühtlustata digitaalse sisu üleandmise lepingute kõiki aspekte; näiteks ei reguleerita sellega lepingu sõlmimise norme. Selle asemel keskendutakse selles sihipäraselt üksnes nende peamiste kohustuslike ELi tarbijalepinguõiguste ühtlustamisele ELi tasandil, mis on olulised piiriüleste internetitehingute puhul ja mida sidusrühmad peavad kaubandust takistavateks asjaoludeks ning mis on vajalikud tarbijate usalduse suurendamiseks piiriüleste internetiostude tegemisel. See, et õiguslikuks vormiks valiti määruse asemel direktiiv, vähendab oluliselt sekkumist liikmesriikide õigusesse (vt allpool „Õigusakti valik”), kuna liikmesriigid saavad ise valida vahendid, millega direktiiv riigisisisesse õigusesse üle võetakse.

- **Õigusakti valik**

Komisjon esitab paketina kaks täielikku ühtlustamist ettenägevat direktiivi: direktiiv digitaalse sisu üleandmise lepingutega seonduvate teatavate aspektide kohta ja direktiiv kaupade internetimüügi ja muu kaugmüügi lepingutega seonduvate teatavate aspektide kohta.

Kuna õigusaktiks valiti direktiiv, saavad liikmesriigid ise valida vahendid, millega direktiiv oma riigisissesse õigusesse üle võetakse. Näiteks ei määratleta ettepanekuga, kas digitaalse sisu üleandmise lepingut tuleb käsitleda müügi-, teenuse-, rendi- või *sui generis* lepinguna; seda otsustavad liikmesriigid. Määruse korral tuleks võrreldes direktiiviga kehtestada palju üksikasjalikum ja ulatuslikum normistik, sest see eeldab vahetut kohaldamist. Sellega sekkutaks riigisissesse õigusesse märgatavalt rohkem. Samuti võib see ohustada õigusakti paindlikkust tulevikku silmas pidades, kuna vastupidiselt direktiivile peaks määruse üksikasjalikkuse tase olema selline, mis ei jäta ruumi täielikult ühtlustatud normide rakendamise kohandamiseks sellisel tehnoloogiliselt ja kaubanduslikult kiiresti muutuval turul, nagu seda on digitaalse sisu turg.

Täielik ühtlustamine aitab kaasa lihtsate ja ajakohaste normide kehtestamisele, millega kaotatakse lepinguõigusest tulenevad takistused ning luuakse ettevõtjatele soodne õigusraamistik, tagades samal ajal, et tarbijakaitse tase on kõigi tarbijate jaoks kogu ELis ühtmoodi kõrge.

Mittesiduva vahendiga, näiteks vabatahtliku näidislepinguga, ei saavutataks eesmärki parandada siseturu loomist ja toimimist. Kauplejad oleksid juhul, kui tarbija elukohaliikmesriigi tarbijakaitse tase on kõrgem näidislepinguga kehtestavast, endiselt kohustatud järgima tarbija elukohaliikmesriigi erinevaid kohustuslikke riigisiseseid norme ning seega peaksid nad ikkagi kandma lepinguõigusega seotud kulusid.

18

ELT L 364, 9.12.2004, lk 1.

3. JÄRELHINDAMISTE TULEMUSED, KONSULTEERIMINE SIDUSRÜHMADEGA JA MÕJUHINNANGUD

• Konsulteerimine sidusrühmadega

Konsulteerimisprotsess

Laialdase osavõtu tagamiseks kogu käesoleva algatuse poliitikatsükli jooksul töötati välja ulatuslik konsultatsioonistrateegia. Strateegia aluseks olid nii avalikud kui ka sihipärased konsultatsioonid. Komisjon on sellel teemal kogunud palju ja tasakaalustatud seisukohti, andes kõigile asjaomastele pooltele (ettevõtjad, tarbijad, riigiasutused, juristid ja teadlased) võimaluse avaldada oma arvamust¹⁹.

– Avalik konsultatsioon: avatud 12nädalane veebipõhine avalik konsultatsioon andis tulemuseks 189 vastust kõigi kategooriate sidusrühmadelt üle ELi.

– Sihipärased konsultatsioonid: 22 organisatsioonist, kes esindasid väga erinevaid huve, moodustati sidusrühmade konsultatsioonirühm. Rühm tuli kokku seitse korda.

Samuti korraldati 2015. aasta juunist augustini süvaintervjuusid ettevõtjatega ja koguti andmeid lepinguõigusega seotud kulude kohta, millega ettevõtja peab välismaale müügi korral silmitsi seisma.

Digitaalse ühtse turu strateegia raames kasutati 2015. aastal kahte uuringut, tarbijauuringut²⁰ ja ettevõtlusuuringut,²¹ et selgitada välja digitaalse ühtse turu peamised piiriüleised takistused.

Viimaks küsiti tarbijatele suunatud digitaalse sisu majandusuuringu osana tarbijatelt ja ettevõtjatelt, mis liiki probleeme on neil digitaalse sisu omandamisel tekkinud²².

– Liikmesriikidega konsulteerimine: 2015. aasta juunist oktoobrini korraldati liikmesriikidega kolm õpikoda. Asjaomaseid teemasid arutati ka riiklike täitevasutustega tarbijakaitsealase koostöö komisjoni koosolekul (aprillis 2015) ja tarbijapoliitika eest vastutavate riigiasutustega tarbijapoliitika võrgustiku koosolekul (mais 2015).

Tulemuste kokkuvõte

Suurem osa ettevõtjatest näeb vajadust ELi meetme järele täieliku ühtlustamise vormis; IT-sektoris ja õiguselukutse esindajate vahel on rohkem eriarvamusi. Ka tarbijaorganisatsioonid mõnavad vajadust tegutseda ning toetavad täielikku ühtlustamist, eeldusel et tagatakse kõrgel tasemel tarbijakaitse. Enamik vastanud liikmesriikidest pooldab digitaalse sisu puhul samuti ELi tasandi meetmeid. Mõned neist täpsustavad, et nad eelistaksid täielikku ühtlustamist või sihipärast täielikku ühtlustamist. Teised liikmesriigid eelistaksid kehtivate normide paremat jõustamist ja hindamist. Mitmed nendest väljendavad vajadust tagada järjepidevus kaupu käsitlevate ja digitaalset sisu käsitlevate normide vahel.

Suurem osa vastajatest toetab lähenemisviisi, mis hõlmab vaid ettevõtjate ja tarbijate vahelisi lepinguid. Suurem osa tarbijaid, liikmesriike ja õiguselukutse esindajaid pooldab sellise digitaalse sisu hõlmamist, mis antakse üle mitte üksnes raha eest, vaid ka vastutasuna tarbijate antud (isiku- ja muude) andmete eest. Selles küsimuses oli ettevõtjate vahel rohkem eriarvamusi.

19

Lisateavet konsultatsioonide kohta leiab aadressil http://ec.europa.eu/justice/newsroom/contract/opinion/index_en.htm.

20

Euroopa Komisjoni tellitud GfK tarbijauuring, millega selgitatakse välja digitaalse ühtse turu peamised piiriüleised takistused ja kus need enim mõju avaldavad, 2015.

21

Eurobaromeetri kiiruuring nr 413 internetis tegutsevate ettevõtjate kohta (Companies engaged in online activities) (2015), http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_413_en.pdf.

22

Tarbijatele suunatud digitaalse sisu majandusuuring, ICF International, 2015.

Normide sisu kohta väidavad tarbijad ja õiguselukutse esindajad, et esimese õiguskaitsevahendina peaksid kasutajad saama kasutada lepingu lõpetamist. Ettevõtjad rõhutavad, et digitaalse sisu üleandjatel peaks olema võimalus viia kaubad lepingutingimustega vastavusse, enne kui kasutatakse võimalust leping lõpetada. Mõnede IT-ühenduste arvates peaks tarbijatel olema ainult õigus lõpetada leping ja saada makstud hind tagasi, aga mitte õigus nõuda, et sisu viidaks lepingutingimustega vastavusse, kuna see võib olla kauplejatele liiga kulukas. Teised IT-ühendused arvavad, et õiguskaitsevahendite kasutamine lepingutingimustele mittevastavuse korral ei ole digitaalse sisu puhul üldse asjakohane. Liikmesriigid toetavad peaaegu üksmeelselt nende õiguskaitsevahendite hõlmamist, mida saab kaupade puhul juba kasutada. Enamik vastajaid nõustub, et kauplejatel peaks teatud tingimustel (näiteks tarbija eelneval teavitamisel) olema võimalik muuta üle antud digitaalse sisu eriomadusi ja et tarbijatel peaks olema võimalus lõpetada pikaajalisi lepinguid.

• **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Pilvandmetöötluse lepingute eksperdirühm tuli 2014. aastal kokku seitsmel korral. Eksperdirühm loodi vastavalt Euroopa pilvandmetöötluse strateegiale ja see koosneb praktikutest ning pilveteenuse osutajaid ja kliente esindavatest organisatsioonidest ning ka õiguselukutse esindajatest või teadlastest, kellel oli kogemusi pilvandmetöötluse lepingute ja pilvandmetöötluse lepingute puhul asjakohaste isikuandmete kaitse küsimustes.

Pilvandmetöötluse lepingud mängisid käesoleva direktiivi puhul asjakohaste lepinguomaste probleemide väljaselgitamisel eriti olulist rolli. Need teemad, mida rühm ulatuslikult arutas, puudutavad kvaliteeti, vastutust või lepingute muutmist²³.

Komisjon võttis aluseks ka mitu majandus- ja õigusala uuringut, mis olid tellitud kas spetsiaalselt selle algatuse või digitaalse ühtse turu strateegia jaoks²⁴.

• **Mõju hindamine**

Õiguskontrollikomitee esitas esialgse arvamuse mõjuhindangu kavandi kohta 16. oktoobril 2015; hinnangut muudeti vastavalt komitee märkustele ning see esitati uuesti. 9. novembril 2015 esitas komitee teise arvamuse,²⁵ milles kiitis muudetud mõjuhindangu kavandi koos märkustega heaks.

Läbivaadatud mõjuhindangu aruanne ja kommenteeritud kokkuvõte avaldatakse koos ettepanekutega²⁶.

Vaadeldud poliitikavalikud

²³ Pilvandmetöötluse lepingute eksperdirühm – üksikasjalik teave eksperdirühma koosseisu kohta ja koosolekute protokollid on saadaval aadressil http://ec.europa.eu/justice/contract/cloud-computing/expert-group/index_en.htm.

²⁴ Vt eelkõige:

— Euroopa Komisjoni tellitud GfK tarbijauuring, millega selgitatakse välja digitaalse ühtse turu peamised piiriülesed takistused ja kus need enim mõju avaldavad, 2015.

— Eurostati uuring info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutuse kohta kodumajapidamistes ja üksikisikute poolt (2014).

Pilvandmetöötluse lepingute võrdlusuuring (2014), DLA Piper, lk 33 jj; kohaldatavate õigusraamistike analüüs ning soovitusel tarbijakaitse näidissüsteemide kujundamiseks seoses digitaalse sisu puudutavate lepingutega, Amsterdami ülikool: Euroopa lepinguõiguse uurimise keskus (Centre for the Study of European Contract Law, CSECL), infoõiguse instituut (Institute for Information Law, IViR): Amsterdami õigus- ja majanduskeskus (Amsterdam Centre for Law and Economics, ACLE), lk 32 jj.

— Eurobaromeetri kiiruurung nr 413 internetis tegutsevate ettevõtjate kohta (Companies engaged in online activities) (2015), http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_413_en.pdf.

²⁵ Tarbijatele mõeldud digitaalse sisu majandusuuring, ICF International, 2015.

²⁶ Õiguskontrollikomitee arvamus on kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/justice/contract/index_en.htm.

Mõju hindamise aruanne ja selle kokkuvõte on kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/justice/contract/index_en.htm.

Mõjuhinnaangus vaadeldi seda, mis juhtub, kui poliitikat ei muudeta, ja ka järgmisi poliitikavalikuid: i) 1. valikuvariant: sihipärased, täielikult ühtlustatud digitaalset sisu ja kaupu käsitlevad normid; ii) 2. valikuvariant: digitaalset sisu käsitlevad täielikult ühtlustatud sihipärased normid ja kaupade riigi õiguse kohaldamine koos kehtivate kaupade käsitlevate ühtlustatud normidega; iii) 3. valikuvariant: digitaalset sisu käsitlevad täielikult ühtlustatud sihipärased normid ja kaupade suhtes poliitikat ei muudeta; iv) 4. valikuvariant: digitaalset sisu käsitlevad minimaalselt ühtlustatud normid ja kaupade suhtes poliitikat ei muudeta; v) 5. valikuvariant: vabatahtlik Euroopa näidisleping koos ELi usaldusmärgiga.

Nende valikuvariantide mõju võrdleval analüüsimisel jõuti mõjuhinnaangu aruandes järeldusele, et 1. valikuvariant vastaks poliitikaeesmärkidele kõige paremini. Selle valikuga vähendatakse kaupadele tekkivaid lepinguõigusega seotud kulusid ja hõlbustatakse piiriülest e-kaubandust. Ettevõtjad saavad piiriülesel müümisel tugineda suuresti oma riigi õigusele, sest piiriülest kaubandust käsitlevad normid on kõigis liikmesriikides samad. Digitaalset sisu käsitlevad uued normid võivad küll tuua ettevõtjatele kaasa teatavaid lisakulusid, aga need kulud on praeguse olukorraga võrreldes piiratud – uued õigused ühtlustatakse täielikult. Seega pakuvad need ettevõtjatele õiguslikult kindlat ja soodsat ettevõtluskeskkonda. Tarbijatel on kogu ELis selge kogum õigusi ja seega tunnevad nad end kaupade piiriülesel ostmisel või digitaalsele sisule juurdepääsu saamisel kindlamalt. Tänu sellele luuakse olukord, mis on kasulik nii ettevõtjatele kui ka tarbijatele. Konkurents suureneb, tuues kaasa kauplemise üldise hoogustumise ning selle tulemusel tarbijatele ka suurema ja parema valiku konkurentsivõimelisemate hindadega kaupu, mis annab ELile märkimisväärset makromajanduslikku kasu.

Kui poliitikat ei muudeta, ei aidataks kaasa digitaalse ühtse turu eesmärkide saavutamisele ning on oht, et sellel on praegusele olukorrale negatiivsed majanduslikud tagajärjed.

2. valikuvariant avaldaks head mõju tulenevalt digitaalset sisu käsitlevatest täielikult ühtlustatud normidest. Kaupade puhul stimuleeriks see rohkem piiriüleselt tegutsema, kuna kaupade saaksid oma tooteid piiriüleselt müüa täielikult oma riigi õiguse alusel. Tarbijad saaksid teatud määral kasu suuremast valikust ja odavamatest hindadest. Selle valikuvariandi puhul aga ei saaks tarbijad enam kasu kõrgemal tasemel tarbijakaitsest, mis on ette nähtud nende oma riigi õiguses. Samas võivad tarbijad saada kasu kaupade riigi võimalikust kõrgemast tarbijakaitse tasemest, kui see on teatud aspektides kõrgem kui tarbijate riigisisese õiguses.

3. valikuvariant avaldaks digitaalset sisu käsitlevate täielikult ühtlustatud normide mõttes soodsat mõju, aga kaupade puhul jääksid püsima lepinguõigusega seotud takistused.

4. valikuvariandiga luuakse tarbijatele digitaalse sisu üleandmise lepingutega seoses ELis minimaalsed õigused ning seega suurendatakse teatud määral tarbijate usaldust. Liikmesriigid saavad võtta vastu kaitsvamaid norme. Selle valikuvariandiga aga ei vähendata kaupade kulusid ning nad peaksid ikkagi järgima erinevaid riigisiseseid kohustuslikke tarbijalepinguõiguse norme, millega teistes liikmesriikides müümisel nähakse ette kõrgem tarbijakaitse tase.

5. valikuvariant võiks aidata ettevõtjatel digitaalset sisu ELis piiriüleselt müüa ja pakkuda tarbijatele rahuldavat tarbijakaitse taset, suuresti olenevalt sektoris kokkulepitud näidislepingu sisust ning sellest, millisel määral kasutavad ja tunnustavad ELi ettevõtjad usaldusmärki. Tarbijad võivad tunda end kindlamalt, ostes välismaa kaupadele, kellele on antud ELi usaldusmärki. Kaupade oleksid aga juhul, kui tarbija elukohaliikmesriigi tarbijakaitse tase on kõrgem kui näidislepingu normide, endiselt kohustatud järgima selle liikmesriigi kohustuslikke norme, mis on tarbija harilik elukohariik, ning seega võib juhtuda, et neil tuleb ikkagi kanda lepinguõigusega seotud kulusid.

Ettepaneku peamine mõju

Mõjuhinnaangus kaalutakse mõlema direktiivi ettepaneku mõju: direktiiv digitaalse sisu üleandmise lepingutega seonduvate teatavate aspektide kohta ning direktiiv kaupade internetimüügi ja muu kaugmüügi lepingutega seonduvate teatavate aspektide kohta.

Nende kahe ettepanekuga kaotatakse nii tarbijate kui ka kauplejate jaoks lepinguõigusega seotud tõkked, mis takistavad piiriülest internetikaubandust. Tõkete kaotamine stimuleerib piiriülest kaubandust: kui lepinguõigusega seotud tõkked kaotataks, hakkaks piiriülese internetimüügiga tegelema veel 122 000 ettevõtjat. ELi-sisene eksport suureneks ligikaudu 1 miljardi euro võrra. Suurenenud internetipõhise jaemüügi konkurents tooks kõigis liikmesriikides kaasa jaemüügihindade languse, ELi tasandil keskmiselt –0,25 %. Tänu sellele hinnalangusele ja ühtsetest ELi õigustest tulenevale tarbijate usalduse suurenemisele suureneb ka tarbijanõudlus. Kodumajapidamiste tarbimine, mis peegeldab tarbijate heaolu, kasvaks kõigis liikmesriikides, seejuures ELis keskmiselt 0,23 % ehk kokku ligikaudu 18 miljardit eurot. Piiriüleseid internetioste hakkaks tegema lisaks 7,8–13 miljonit tarbijat. Samuti suureneks 40 euro võrra keskmine summa, mille iga piiriülene ostja aastas kulutab. See pakkumise ja nõudluse suurenemine avaldab otsest mõju iga liikmesriigi ja ELi kui terviku peamistele makromajanduslikele muutujatele. ELi üldine reaalne SKP suureneks aastas eeldatavalt ligikaudu 4 miljardit eurot.

Keda ja kuidas see mõjutab

Ettevõtjatel tuleb uue direktiivi järgimiseks kanda kulusid, kuid kaupade ja digitaalse sisu ELi-sisest eksporti käsitlevatest täielikult ühtlustatud normidest saadav kasu kaalub selle lõpuks üles. Uutes õigusaktides ei tehta VKEdele erandeid: erandid vähendavad tarbijate usaldust VKEdelt ostmisel. Miski ei õigusta tarbijatele madalama kaitse taseme pakkumist, kui nad sooritavad oste VKEdelt võrreldes olukorraga, kui nad ostavad suurte ettevõtjate käest. Samuti vähendaksid erandid kasu, mida VKEd saaksid ühtsest, kogu ELis kehtivast normide kogumist. Vastupidi, see algatus on eriti kasulik just VKEdele, kuna neid mõjutavad enim kulud, mis tekivad nende lepingute kohandamisel teiste liikmesriikide kohustuslike normidega, ning nemad peavad sagedamini piirduma oma koduturuga kui nende suuremad konkurendid. Piiriülene kaubandus on neile oluline võimalus saada kasu mastaabisäästu eelistest. VKEdel on probleeme klientide leidmisega. Internetikeskkonnas oleks sellega kergem tegeleda, kuna internet võimaldab internetivälise kaubandusega võrreldes väiksemate kuludega müüki.

• Põhiõigused

Digitaalse sisu üleandmist käsitlev ettepanek mõjutab positiivselt mitut ELi põhiõiguste hartaga kaitstud õigust, eelkõige artikli 38 kohast tarbijakaitset ning artikli 16 kohast ettevõtlusvabadust.

Digitaalset sisu käsitlevate täielikult ühtlustatud sihipäraste normide kogumiga saavutatakse põhiõiguste harta artikli 38 eesmärk, tugevdades tarbijakaitset kogu ELis, sest sellega antakse ELi tarbijatele selged ja konkreetset õigused digitaalse sisu ostmisel / digitaalsele sisule juurdepääsu saamisel nii oma riigis kui ka teistes liikmesriikides.

Samuti aitab digitaalse sisu üleandmise põhiaspekte käsitlevate täielikult ühtlustatud normide kogum saavutada artikli 16 eesmärki, sest digitaalse sisu müümine ELis, nii oma riigis kui ka piiriüleselt, tehakse ettevõtjatele lihtsamaks. Seega parandatakse nende suutlikkust laiendada oma äritegevust.

Viimaks aitavad selged lepinguõigusest tulenevad õigused saavutada artikli 47 eesmärki (õigus tõhusale õiguskaitsele), sest sellega suurendatakse igapäevase võimalusi kasutada oma

õigust tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus. Uute normidega tuleks selgitada õiguskaitsevahendeid, mida on võimalik vaidluste korral kasutada.

4. MÕJU EELARVELE

Ettepanek ei mõjuta eelarvet.

5. MUUD KÜSIMUSED

- **Rakenduskavad ning seire-, hindamis- ja aruandluskord**

Liikmesriikidel palutakse komisjonile saata teave meetmete kohta, millega rakendatakse direktiivi digitaalse sisu üleandmise lepingutega seonduvaid teatavate aspektide kohta. Nendes esitatakse liikmesriikide vastu võetud õigusaktide tekst. Komisjon seirab neid meetmeid, et tagada nende vastavus direktiivile.

Komisjon algatab seire ja hindamise, et selgitada välja, kui tulemuslikult saavutatakse direktiiviga selle eesmärgid. Hindamise tulemusi kasutatakse läbivaatamisprotsessis, mis tehakse viis aastat pärast direktiivi jõustumist ja milles analüüsitakse direktiivi tulemuslikkust.

- **Selgitavad dokumendid**

Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise deklaratsiooniga selgitavate dokumentide kohta kohustuvad liikmesriigid põhjendatud juhtudel lisama ülevõtmismeetmeid käsitlevale teatele ühe dokumendi või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi osade ja ülevõtvate riigisiseste õigusaktide vastavate osade vahel. Käesoleva direktiivi puhul peetakse selliste dokumentide edastamist põhjendatuks.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Ettepanek koosneb 20 artiklist.

Artiklis 1 sätestatakse direktiivi reguleerimisese, milleks on digitaalse sisu üleandmise lepingutega seotud peamiste normide kogumi täielik ühtlustamine. Selles selgitatakse, et direktiiv sisaldab digitaalse sisu vastavust käsitlevaid norme, õiguskaitsevahendeid, mida tarbijatel on võimalik kasutada digitaalse sisu lepingutingimustele mittevastavuse korral, ning ka teatavaid aspekte seoses õigusega lõpetada pikaajaline leping ning muuta digitaalset sisu.

Artikkel 2 sisaldab direktiivis kasutatavate mõistete määratluste loetelu. Mõned määratlused on võetud kehtivast *acquis*'st, näiteks tarbija määratlus, või Euroopa ühise müügiõiguse määruse ettepanekust. Muud mõisted kajastavad digitaalse sisu eripärasid ning peegeldavad kiireid tehnoloogilisi ja kaubanduslikke muutusi. Näiteks digitaalse sisu mõiste on taotluslikult lai ja hõlmab kõiki digitaalse sisu liike, sealhulgas näiteks ka allalaaditud või veebis voogedastatavaid filme, pilvsalvestust, sotsiaalmeediat või visuaalse modelleerimise faile 3D-printimiseks, et säilitada paindlikkus tulevikuks ja vältida konkurentsimoonutusi ning luua võrdsed võimalused.

Artiklis 3 sätestatakse reguleerimisesele tuginedes direktiivi isikuline ja esemeline kohaldamisala. Direktiiviga hõlmatakse üksnes ettevõtja ja tarbija vahelisi tehinguid. Digitaalse ühtse turu strateegias on tunnistatud ka ettevõtete vaheliste suhete lepinguõigusest tulenevaid probleeme, eelkõige seoses VKEde konkreetsete vajadustega, ning neid analüüsitakse strateegia raames teatatud muude meetmete raames. Direktiiviga hõlmatakse igat liiki digitaalse sisu üleandmine. Samuti hõlmatakse sellega digitaalne sisu, mida ei anta üle rahalise tasu eest, vaid ka vastutasuna tarbijate edastatavate (isiku- ja muude) andmete eest, välja arvatud juhul, kui andmete kogumise ainus eesmärk on täita seadusest tulenevaid nõudeid. Direktiiviga ei hõlmata teenuseid, mis eeldavad olulist inimsekkumist, või lepinguid,

millega reguleeritakse teatavaid valdkondlikke teenuseid, nagu näiteks tervishoid, hasartmängud või finantsteenused. Samuti selgitatakse artiklis 3, et direktiivi ja muude ELi õigusaktide vastuolu korral on ülimuslikud muud ELi aktid. Eelkõige selgitatakse selles, et direktiiviga ei piirata andmekaitse norme. Viimaks selgitatakse veel, et direktiiv ei mõjuta riigisiseseid õigusakte niivõrd, kuivõrd neid ei reguleerita käesoleva direktiiviga, nagu näiteks riigisisised normid, millega nähakse ette tarbija kohustused digitaalse sisu üleandja ees või millega reguleeritakse lepingute liigitamist, koostamist või kehtivust.

Artiklis 4 sätestatakse, et käesolev direktiiv on täielikku ühtlustamist ettenägev direktiiv. Direktiivi kohaldamisala ulatuses takistatakse liikmesriikidel selliste õigusaktide vastuvõtmist või säilitamist, mille nõuded on direktiiviga võrreldes leebemad või rangemad. Artikli 4 eesmärk koosmõjus artikliga 1 on ka täpsustada, et liikmesriigid on vabad nägema seadustega ette omi lahendusi valdkondades, mis ei ole hõlmatud käesoleva direktiivi kohaldamisalaga.

Artiklis 5 selgitatakse digitaalse sisu üleandmise üksikasju ja aega. Digitaalne sisu tuleb anda üle tarbijale või kolmandale isikule, kes käitab füüsilist või virtuaalset süsteemi, mis võimaldab digitaalse sisu töötlemist, sellele juurdepääsu või selle edastamist lõpptarbijale, ja kellega tarbijal on lepinguline suhe. Digitaalne sisu tuleb anda üle viivitamata, välja arvatud juhul, kui pooled on kokku leppinud teisiti.

Artikkel 6 sisaldab mitmesuguseid lepingulisi ja seadusega kehtestatud vastavuse kriteeriume, mille alusel hinnatakse digitaalse sisu kvaliteeti. Esmajoones peab digitaalne sisu vastama lepinguga ettenähtule. Selliste sõnaselgete võrdlusaluste puudumisel tuleb digitaalse sisu vastavust hinnata objektiivse kriteeriumi alusel, st see peab täitma eesmärgi, milleks seda liiki digitaalset sisu tavapäraselt kasutatakse. Samuti selgitatakse artiklis 6, et kui digitaalne sisu antakse üle teatava ajavahemiku jooksul, peab see vastama lepingutingimustele kogu lepingu kehtivuse ajal ja tarbijale üleantava digitaalse sisu versioon peab olema lepingu sõlmimise ajal uusim saadaolev versioon.

Artiklis 7 selgitatakse, et kui digitaalse sisu mittevastavus tuleneb ebaõigest integreerimisest tarbija riist- ja tarkvarasse, tuleks see juhul, kui ebaõige integreerimise eest vastutab üleandja, lugeda võrdseks digitaalse sisu enese mittevastavusega.

Artikkel 8 sisaldab täiendavat vastavusnõuet, mille kohaselt peab digitaalne sisu olema vaba mis tahes kolmandate isikute õigustest, sealhulgas intellektuaalomandile tuginevatest õigustest.

Artikliga 9 kehtestatakse, et mittevastavuse puudumise tõendamiskoormis lasub üleandjal, välja arvatud juhul, kui tarbija digitaalne keskkond ei ühildu digitaalse sisuga. Sellel ümberpööratud tõendamiskohustusel ei ole ajalist piirangut, sest digitaalne sisu kasutamisel ei kulu. Artiklis 9 sätestatakse tarbija kohustus teha üleandjaga koostööd, et võimaldada üleandjal hinnata tarbija digitaalset keskkonda. Koostöö tegemise kohustus piirdub üleandjale kättesaadavate tehniliste vahenditega, mis on tarbija jaoks kõige vähem sekkuvad.

Artiklis 10 sätestatakse üleandja kohustused tarbija ees, nimelt juhul, kui digitaalne sisu ei vasta lepingutingimustele või kui üleandja ei ole digitaalset sisu üldse üle andnud. Arvestades asjaolu, et digitaalset sisu võidakse üle anda teatava ajavahemiku jooksul, vastutab üleandja ka mittevastavuse eest, mis ilmneb sellel ajavahemikul.

Artikliga 11 antakse tarbijale õigus lõpetada leping viivitamata, kui üleandja ei ole digitaalset sisu üle andnud artiklis 5 sätestatu kohaselt.

Artiklis 12 loetletakse õiguskaitsevahendid, mida tarbijal on võimalik kasutada juhul, kui digitaalset sisu ei anta üle või kui see ei vasta lepingutingimustele. Esmalt peaks tarbijal olema õigus nõuda digitaalse sisu lepingutingimustega kooskõlla viimist, ilma et sellega

kaasneks olulist ebamugavust ja ilma et tekiks mis tahes kulusid. Seejärel on tarbijal õigus alandada hinda või lõpetada leping, kui mittevastavus seondub peamiste toimivusomadustega.

Artiklis 13 käsitletakse üksikasjalikult lepingu lõpetamise tagajärgi digitaalse sisu mittevastavuse korral. Näiteks nähakse sellega ette, et üleandja maksab raha tagasi või kui vastutasu seisnes andmetes, siis loobub ta nende andmete või mis tahes muu sellise teabe kasutamisest, mille tarbija edastas vastutasuna digitaalse sisu eest. Samuti selgitatakse selles, et ka tarbija loobub pärast lepingu lõpetamist digitaalse sisu edasisest kasutamisest.

Artikliga 14 nähakse ette õigus nõuda kahju hüvitamist, mis on piiratud juhtudega, kui kahjustatud on tarbija digitaalset sisu ja riistvara. Siiski sätestatakse, et liikmesriigid peaksid kehtestama kahju hüvitamise nõude kasutamise üksikasjalikud tingimused.

Artiklis 15 loetletakse tingimused, näiteks eelnev kokkulepe tarbijaga ja tarbija eelnev teavitamine või tarbija õigus lõpetada leping, mille kohaselt saab üleandja digitaalse sisu üleandmise lepingut peamiste toimivusomaduste osas muuta.

Artikliga 16 kehtestatakse tingimused, mille kohaselt on tarbijal õigus lõpetada tähtajatult või pikemaks tähtajaks kui 12 kuud sõlmitud leping ning seega vahetada teenuseosutajat. Näiteks teatab tarbija üleandjale sellest 14 päeva enne lepingu lõpetamise jõustumist. Samuti käsitletakse artiklis 16 üksikasjalikult pikaajalise lepingu lõpetamise tagajärgi. Samuti sätestatakse selles, et üleandja loobub andmete või mis tahes muu sellise teabe kasutamisest, mille tarbija edastas vastutasuna digitaalse sisu eest.

Artikliga 17 sätestatakse üleandja õiguskaitsevahend juhtudeks, kui tehingute ahela varasemates etappides osalenud isiku tegevus või tegevusetus on toonud kaasa üleandja vastustuse mittevastavuse või tarbijale sisu üle andmata jätmise eest. Selle õiguse kasutamise kord reguleeritakse liikmesriikide õigusaktidega.

Artikliga 18 kohustatakse liikmesriike tagama piisavate ja tõhusate vahendite olemasolu käesoleva direktiivi järgimise tagamiseks.

Artikkel 19 sisaldab tingimust tarbijalepinguõigust käsitlevate normide kohustusliku laadi kohta, selgitades, et mis tahes tarbija kahjuks kehtestatud erand käesolevas direktiivis sisalduvatest nõuetest ei ole tarbija jaoks siduv.

Artikliga 20 nähakse ette muudatused teistes ELi õigusaktides. Sellega muudetakse kahe õigusakti vaheliste kattuvuste vältimiseks direktiivi 1999/44/EÜ. Samuti lisatakse artikliga 20 määruse (EÜ) nr 2006/2004 lisasse viide käesolevale direktiivile, et hõlbustada piiriülest koostööd käesoleva direktiivi jõustamisel. Samuti lisatakse viide käesolevale direktiivile ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/22/EÜ²⁷ I lisasse, tagamaks, et selles direktiivis sätestatud tarbijate kollektiivsed huvid on kaitstud.

Artikliga 21 kehtestatakse liikmesriikidele ülevõtmise tähtaeg.

Artikliga 22 kehtestatakse komisjoni kohustus vaadata käesoleva direktiivi kohaldamine läbi hiljemalt 5 aastat pärast selle jõustumist.

Artikliga 23 sätestatakse direktiivi jõustumiskuupäev.

Artikliga 24 täpsustatakse isikud, kellele direktiiv on adresseeritud.

27

ELT L 110, 1.5.2009, lk 30.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV

digitaalse sisu üleandmise lepingutega seonduvate teatavate aspektide kohta

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,
võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,
võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,
olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,
võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust²⁸,
toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt
ning arvestades järgmist:

- (1) E-kaubanduse kasvupotentsiaal ei ole veel täielikult ära kasutatud. Euroopa digitaalse ühtse turu strateegias²⁹ käsitletakse terviklikult peamisi tõkkeid, mis takistavad piiriülese e-kaubanduse arengut liidus, et selle pakutavat potentsiaali täielikult ära kasutada. Liidu digitaalmajanduse hoogustamiseks ja üldise majanduskasvu ergutamiseks on vaja tagada tarbijatele parem juurdepääs digitaalsele sisule ja lihtsustada ettevõtjate jaoks digitaalse sisu üleandmist.
- (2) Tõelise digitaalse ühtse turu saavutamiseks on vaja ühtlustada digitaalse sisu üleandmise lepingute teatavaid aspekte, võttes aluseks kõrge tarbijakaitse taseme.
- (3) Peamised takistused digitaalse sisu üleandmise arengul on muu hulgas liikmesriikide erinevad tarbijalepinguõigust käsitlevad kohustuslikud normid ning selgete lepinguõiguse normide puudumine, kuna liidu tasandil on väga vähe just selleks puhuks kujundatud norme. Ettevõtjad peavad digitaalse sisu piiriülesel müümisel kandma liikmesriikide tarbijalepinguõigust käsitlevate kohustuslike normide erinevusest tulenevaid kulusid ja seisma silmitsi õiguskindlusetusega. Samuti kannavad ettevõtjad kulusid oma lepingute kohandamisel, sest mitmes liikmesriigis on juba vastu võetud digitaalset sisu käsitlevaid kohustuslikke erinorme, luues neid lepinguid reguleerivate riigisiseste erinormide kohaldamisalas ja sisus erinevusi. Liikmesriikides, kus digitaalse sisu üleandmist käsitlevaid erinorme veel ei ole, seisavad piiriüleselt müüa soovivad kauplejad silmitsi ebakindlusega, sest sageli nad ei tea, millised normid kehtivad digitaalse sisu kohta liikmesriigis, kuhu nad soovivad eksportida, mis on nende normide sisu ja kas need on kohustuslikud.
- (4) Tarbijad ei tunne end piiriüleseid oste tehes kindlalt ja seda eriti ostude sooritamisel interneti kaudu. Üks peamisi tegureid, mis seda ebakindlust tekitab, on asjaolu, et nad ei tea kindlalt oma põhilisi lepingulisi õigusi ja digitaalse sisu suhtes puudub selge

28

ELT C , lk .

29

COM (2015) 192 (final).

lepinguline raamistik. Paljudel digitaalse sisu tarbijatel tekib probleeme seoses digitaalse sisu kvaliteediga või digitaalsele sisule juurdepääsuga. Näiteks saavad nad vale või puudusega digitaalse sisu või ei ole neil võimalik pääseda kõnealusele digitaalsele sisule juurde. Selle tagajärjel kannatavad tarbijad nii rahalist kui ka muud kahju.

- (5) Nende probleemide leevendamiseks peaksid nii ettevõtjad kui ka tarbijad saama tugineda digitaalse sisu üleandmist käsitlevatele täielikult ühtlustatud õigusnormidele, milles sätestatakse seda liiki tehingute jaoks olulised kogu liidus kehtivad lepingulised õigused.
- (6) Tarbijalepinguõiguse normide täielik ühtlustamine kõigis liikmesriikides lihtsustab digitaalse sisu piiriülest pakkumist ettevõtjate jaoks. Siis on neil olemas stabiilne lepinguõiguse keskkond, mis reguleerib internetimüüki või muud kaugmüüki teistesse liikmesriikidesse. Spetsiaalselt digitaalset sisu käsitlevate kogu ELis täielikult ühtlustatud normidega kaotatakse keerukus, mis tuleneb digitaalse sisu üleandmise lepingute suhtes praegu kohaldatavatest erinevatest riigisisestest normidest. Samuti ennetavad need õiguslikku killustatust, mida spetsiaalselt digitaalset sisu reguleerivad uued riigisisised õigusaktid muul juhul põhjustaksid.
- (7) Tarbijad saaksid digitaalse sisuga seotud täielikult ühtlustatud õigustest kasu kõrge tarbijakaitse taseme näol. Neil on selged õigused sõltumata sellest, kus ELis nad digitaalse sisu vastu võtavad või sellele juurde pääsevad. See suurendab nende kindlustunnet digitaalse sisu ostmisel. Samuti aitab see vähendada tarbijate praegu kantavat kahju, sest neil on olemas kogum selgeid õigusi, mis võimaldab neil lahendada digitaalse sisuga seoses tekkinud probleemid.
- (8) Käesoleva direktiiviga tuleks täielikult ühtlustada peamiste normide kogum, mis seni ei ole liidu tasandil reguleeritud. Nii peaks see hõlmama norme digitaalse sisu vastavuse kohta, õiguskaitsevahendeid, mida tarbijatel on võimalik kasutada digitaalse sisu lepingutingimustele mittevastavuse korral, ning teatavat korda nende õiguskaitsevahendite kasutamiseks. Direktiiviga tuleks ühtlustada ka pikaajalise lepingu lõpetamise õiguse teatavaid aspekte ning digitaalse sisu muutmise teatavaid aspekte.
- (9) Kui käesoleva direktiiviga reguleeritud teemadega seotud nõuded ühtlustakse täies ulatuses, ei või liikmesriigid direktiivi kohaldamisala piires kehtestada täiendavaid nõudeid vormile või sisule, nagu näiteks ajavahemik, mille jooksul mittevastavus peab ilmnema, tarbija kohustus teatada üleandjale mittevastavusest kindla aja jooksul või tarbija kohustus maksta digitaalse sisu kasutamise eest kuni lepingu lõpetamiseni ka juhul, kui see ei vasta lepingutingimustele.
- (10) Käesolev direktiiv ei tohiks mõjutada riigisiseseid õigusakte ulatuses, milles asjaomaseid teemasid ei reguleerita selle direktiiviga, nagu näiteks riigisisised normid, millega nähakse ette tarbija kohustused digitaalse sisu üleandja ees või reguleeritakse lepingute kvalifitseerimist, koostamist ja kehtivust või digitaalse sisu seaduslikkust. Samuti peaks liikmesriikidel olema vabadus kehtestada norme selliste õiguste kasutamise üksikasjalike tingimuste kohta nagu õigus nõuda kahju hüvitamist ulatuses, milles see ei ole direktiiviga hõlmatud, või norme, milles nähakse ette lepingu lõpetamise tagajärjed ning mida kohaldatakse lisaks käesoleva direktiiviga reguleeritud tagastamist käsitlevatele normidele.
- (11) Käesoleva direktiiviga tuleks käsitleda probleeme, mis on seotud igasuguse digitaalse sisu ja selle üleandmisega. Selleks et võtta arvesse tehnoloogia kiiret arengut ning

tagada digitaalse sisu mõiste paindlikkus tulevikus, tuleks sellele mõistele anda käesolevas direktiivis laiem tähendus kui Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2011/83/EL³⁰. Eelkõige peaks see hõlmama teenuseid, mis võimaldavad andmeid luua, töödelda või salvestada. Kuigi digitaalse sisu üleandmiseks on mitmeid viise, sealhulgas edastamine püsival andmekandjal, tarbijatepoolne allalaadimine oma seadmetesse, voogedastus veebis, juurdepääsu lubamine digitaalse sisu salvestamise võimalustele või juurdepääs sotsiaalmeedia kasutamisele, tuleks käesolevat direktiivi kohaldada igasugu digitaalsele sisule, olenemata kasutatud andmeedastusvahendist. Eri kategooriate eristamine sellel tehnoloogiliselt kiiresti muutuval turul ei ole soovitatav, sest tõenäoliselt oleks võimatu vältida diskrimineerimist üleandjate vahel. Erineva kategooria digitaalse sisu üleandjatele tuleks tagada võrdsed võimalused. Käesolevat direktiivi aga ei tuleks kohaldada kaupades sisalduva digitaalse sisu suhtes, kui see toimib kaupade lahutamatu osana ning selle funktsioonid on allutatud kaupade enda põhifunktsioonidele.

- (12) Selleks et vastata tarbijate ootustele ning tagada konkreetne ja lihtne õigusraamistik üleandjatele, kes pakuvad digitaalset sisu püsival andmekandjal, tuleks seda direktiivi – seoses vastavusnõuete ning tarbijatele kättesaadavate õiguskaitsevahenditega mittevastavuse korral – kohaldada selliste kaupade suhtes nagu DVD-d ja CD-d, mis sisaldavad digitaalset sisu üksnes sellise sisu kandjana. Käesolevat direktiivi tuleks kohaldada püsival andmekandjal üleantud digitaalse sisu suhtes, olenemata sellest, kas seda müüakse kaugmüügi või vahetu müügi teel, et vältida erinevate müügikanalite vahelist killustatust. Direktiivi 2011/83 tuleks jätkuvalt kohaldada nende kaupade suhtes, sealhulgas kauba kättetoimetamisega seotud kohustuste suhtes, kohustuste täitmata jätmise korral kasutatavate õiguskaitsevahendite suhtes ning lepingu olemuse suhtes, mille alusel kõnealust kaupa tarnitakse. Samuti ei piirata direktiiviga autoriõiguseeaduse kohast kõnealuse kauba levitamise õigust.
- (13) Digitaalmajanduses on turuosalisel hakanud teavet üksikisikute kohta üha sagedamini ja üha rohkem pidama rahaga võrdväärseks. Digitaalne sisu antakse sageli üle mitte raha eest, vaid muu vastutasu kui raha eest, nt juurdepääsu andmise eest isiku- või muudele andmetele. Sellised spetsiifilisi ärimudeleid kasutatakse erinevas vormis suurel osal turust. Vastutasu laadist oleneva eristamisega diskrimineeritaks erinevaid ärimudeleid; see võiks pakkuda ettevõtjatele põhjendamatut stiimulit pakkuda digitaalset sisu üha enam andmete eest. Tagada tuleks võrdsed tingimused. Lisaks võivad muu vastutasu kui raha eest üle antud digitaalse sisu toimivusomaduste puudused mõjutada tarbijate majandushuve. Seega ei tohiks käesoleva direktiivi normide kohaldatavus oleneda sellest, kas kõnealuse konkreetse digitaalse sisu eest on makstud või mitte.
- (14) Kui digitaalset sisu ei anta üle mitte raha, vaid muu vastutasu kui raha eest, siis tuleks käesolevat direktiivi kohaldada vaid nende lepingute suhtes, kus üleandja nõuab ja tarbija aktiivselt edastab andmeid, näiteks nimi ja e-posti aadress või fotod, otse või kaudselt üleandjale näiteks individuaalsel registreerimisel või sellise lepingu alusel, mis võimaldab tarbijate fotodele juurde pääseda. Käesolevat direktiivi ei tuleks kohaldada olukordades, kus üleandja kogub andmeid, mis on vajalikud digitaalse sisu lepingukohaseks toimimiseks, näiteks geograafilise asukoha andmeid, kui see on vajalik mobiilirakenduse nõuetekohaseks toimimiseks, või üksnes eesmärgil täita seadusest tulenevaid nõudeid, näiteks kui kohaldatavate õigusaktidega nõutakse tarbijalt registreerumist turvalisuse ja tuvastamise eesmärgil. Samuti ei peaks

30

ELT L 304, 22.11.2011, lk 64.

käesolevat direktiivi kohaldama olukordades, kus üleandja kogub teavet, sealhulgas isikuandmeid, nagu näiteks IP-aadress, või muud automaatselt genereeritavat teavet, näiteks „küpsise” abil kogutavat ja edastatavat teavet, ilma et tarbija seda aktiivselt edastaks, isegi kui tarbija nõustub „küpsiste” kasutamisega. Samuti ei tuleks seda kohaldada olukordades, kus tarbija vaatab reklaame üksnes selleks, et saada juurdepääsu digitaalsele sisule.

- (15) Tarbijate loodavat sisu tuleks käsitleda samadel alustel kui mis tahes muud digitaalset sisu, mida tarbija edastab või salvestab kogu lepingu kehtivusperioodil, nagu näiteks muusika- ja videofailid, pildid, mängud või rakendused. Tarbijate loodava sisu kohta on arvukaid näiteid, sealhulgas digitaalsed kujutised, video- ja audiofailid, blogid, arutelufoorumid, tekstipõhised koostööformaadid, postitused, vestlused, sautsud, logid, netisaated, mobiilseadmetega loodud sisu, virtuaalsetes keskkondades loodud sisu, hinnangud ning internetisisule viitavate linkide kogud.
- (16) Et tagada tarbijatele ühtsed õigused ja ettevõtjatele võrdsed võimalused, peaksid tarbijatel olema lepingutingimustele mittevastava digitaalse sisu korral ühed ja samad õiguskaitsevahendid, olenemata sisu väljatöötamise viisist. Järelikult tuleks seda direktiivi kohaldada ka nende lepingute suhtes, mille alusel töötatakse välja tarbija konkreetsetele nõuetele kohandatud digitaalset sisu, sealhulgas kohandatud tarkvara. Direktiivi tuleks kohaldada ka 3D-printimisega seoses vajalike visuaalse modelleerimise failide üleandmise suhtes. Direktiiviga aga ei tuleks reguleerida 3D-printimise tehnoloogia abil valmistatud kaupu ega nende tekitatud kahju.
- (17) Digitaalne sisu on äärmiselt asjakohane seoses asjade internetiga. See on võimalus lahendada eraldi selliseid spetsiifilisi asjade internetiga seotud vastutusprobleeme nagu vastutus andmetega ning masinatevahelise teabevahetusega seotud lepingutes.
- (18) Lepingud võivad sisaldada üleandja üldtingimusi, millega tarbija peab nõustuma. Teatava digitaalse sisu puhul kirjeldavad üleandjad teenustaseme kokkuleppes sageli teenust ja teenuse mõõdetavaid eesmärke. Üldjuhul lisatakse teenustaseme kokkulepped põhilepingule ning need kujutavad endast üleandja ja tarbija vahelise lepingulise suhte olulist komponenti. Need kokkulepped peaksid olema hõlmatud käesoleva direktiivi lepingu määratlusega ning peaksid seega vastama käesolevas direktiivis kehtestatud normidele.
- (19) Direktiivi tuleks kohaldada üksnes nende teenuste suhtes, mille peamine eesmärk on edastada digitaalset sisu. Seega ei tuleks direktiivi kohaldada nende teenuste suhtes, mida osutab pakkuja isiklikult ning kus digitaalseid vahendeid kasutatakse üksnes juurdepääsuks või esitamiseks, näiteks isiku pakutavad tõlketeenused või muud kutsealased nõustamisteenused, mille puhul digitaalsete vahenditega esitatakse tarbijale vaid teenuse väljund.
- (20) Kui üleandja pakub ühe lepingu või lepingute paketi kohaselt digitaalset sisu koos muude teenustega, nagu telekommunikatsiooniteenused või kaubad, mis ei toimi pelgalt digitaalse sisu kandjana, kohaldatakse käesolevat direktiivi üksnes sellise paketi digitaalse sisu komponendi suhtes. Muid elemente tuleks reguleerida kohaldatava õigusega.
- (21) Käesolevas direktiivis ei tuleks käsitleda autoriõigustega ja muid intellektuaalomandiga seotud aspekte digitaalse sisu üleandmisel. Seepärast ei tohiks sellega piirata autoriõiguse seadusest ja intellektuaalomandiõigustest tulenevaid mis tahes õigusi ega kohustusi.

- (22) Üksikisikute kaitse isikuandmete töötlemisel on reguleeritud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 95/46/EÜ³¹ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2002/58/EÜ,³² mis on täielikult kohaldatavad ka digitaalse sisu üleandmise lepingute suhtes. Nende direktiividega on liidus juba kehtestatud isikuandmete valdkonna õigusraamistik. Käesolevat direktiivi tuleks rakendada ja kohaldada selle õigusraamistikuga täielikus kooskõlas.
- (23) Digitaalse sisu jõudmiseks tarbijateni on mitmeid viise. Otstarbekas on kehtestada lihtsad ja selged normid digitaalse sisu üleandmise viiside ning üleandja peamise lepingulise kohustuse kohta anda digitaalne sisu tarbijale üle teatava aja jooksul. Arvestades, et põhimõtteliselt ei vastuta üleandja selle internetiteenuse osutaja või elektroonilise platvormi tegevuse või tegevusetuse eest, mille tarbija on valinud digitaalse sisu saamiseks, peaks piisama sellest, et üleandja annab digitaalse sisu üle kõnealusele kolmandale isikule. Üleandmise aja suhtes tuleks toimida turutavade ja tehniliste võimaluste kohaselt ja anda digitaalne sisu üle viivitamata, välja arvatud juhul, kui pooled otsustavad muude üleandmisviide võimaldamiseks leppida kokku teisiti.
- (24) Et edendada innovatsiooni digitaalsel ühtsel turul ning võtta arvesse tehnoloogiaarengut, mis väljendub digitaalse sisu kiiresti muutuvates omadustes, on põhjendatud, et digitaalne sisu peab vastama eelkõige lepingus kokkulepitule.
- (25) Juhtudeks, kui lepinguga ei nähta ette piisavalt selgeid ja ammendavaid võrdlusaluseid, et hinnata digitaalse sisu vastavust lepingutingimustele, on vaja kehtestada objektiivsed vastavuskriteeriumid, tagamaks, et tarbijaid ei jäeta nende õigustest ilma. Sellistel juhtudel tuleks hinnata vastavust lepingutingimustele, võttes arvesse otstarvet, milleks seda liiki digitaalset sisu tavaliselt kasutatakse.
- (26) Digitaalse sisu olemusest tulenevalt eeldab nõuetekohane toimimine selle interaktsiooni koos muude digitaalseadmetega, mistõttu peaks koostalitlusvõime olema osa vastavuskriteeriumidest. Eelkõige peab olema tagatud interaktsioon riistvaraga, näiteks protsessori kiiruse ning graafikakaardi omadustega, ja tarkvaraga, näiteks opsüsteemi teatud versiooni või kindla multimeediamängijaga. Funktsionaalsuse mõiste peaks osutama viisidele, kuidas digitaalset sisu saab kasutada; samuti peaks see osutama selliste tehniliste piirangute puudumisele või olemasolule nagu kaitse digitaalõiguste haldamise kaudu või piirkondlikud kodeeringud.
- (27) Kuigi andmepõhised teenused ja tehnoloogiad toovad märkimisväärset kasu, põhjustavad need ka teatud haavatavust. Nagu digitaalse ühtse turu strateegias on tunnistatud, on kogu Euroopa Liidus väga oluline kõrgetasemeline võrgu- ja teabeturve, et tagada selliste põhiõiguste austamine nagu õigus eraelu puutumatusle ja isikuandmetele ning suurendada seeläbi kasutajate kindlustunnet ja tugevdada nende usaldust digitaalmajanduse vastu. Kuna eri tarkvara kasutatakse järjest rohkem, muutub nende usaldusvärsus, turvalisus ja kohandatavus muutuvatele vajadustele oluliseks aspektiks. Seega on üha tähtsam nende andmepõhiste teenuste ja tehnoloogiatega tagada, et need omadused on kindlustatud ulatuses, milles see on proportsionaalne nende tehnoloogiate rolli ja funktsiooniga. Eelkõige muutub kvaliteet nii turvalisuse kui usaldusvärsuse mõttes oluliseks kaalutluseks selliste innovatiivsete kompleksteenuste puhul, mis peavad tuginema eri valdkondade mitmesuguste süsteemide vastastikusele sidumisele.

31

EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31–50 [asendatakse üldise andmekaitsemäärusega pärast selle vastuvõtmist].

32

EÜT L 201, 31.07.2002, lk 37–47.

- (28) Käesoleva direktiivi normide kohaldamisel peaksid üleandjad kohaldama standardeid, avatud tehnilisi kirjeldusi, häid tavasid ja käitumisjuhendeid, sealhulgas seoses kasutaja loodud sisu või tarbija edastatud sisu tagasisaamiseks tavaliselt kasutatava andmevorminguga, olgu need kehtestatud rahvusvahelisel tasandil, Euroopa tasandil või konkreetse tööstussektori tasandil. Sellega seoses võib komisjon kaaluda selliste rahvusvaheliste ja Euroopa standardite väljatöötamise ning käitumisjuhendi koostamise edendamist kutseühingute ja muude esindusorganisatsioonide poolt, mille abil saab toetada käesoleva direktiivi ühetaolist rakendamist.
- (29) Mitut liiki digitaalset sisu saab anda üle teatava ajavahemiku jooksul. Näiteks pääsevad tarbijad pilveteenustele juurde teatava ajavahemiku jooksul. Seega on oluline tagada, et digitaalne sisu vastab lepingutingimustele kogu lepingu kehtivuse ajal. Veelgi enam, võttes arvesse, et digitaalset sisu täiustatakse sageli eelkõige uuenduste kaudu, peaks tarbijale üle antava digitaalse sisu versioon olema lepingu sõlmimise ajal uusim saadaolev versioon.
- (30) Nõuetekohaseks toimimiseks tuleb digitaalne sisu õigesti integreerida tarbija riistvarasse ja tarkvarasse. Kui digitaalse sisu mittevastavus lepingutingimustele tuleneb ebaõigest integreerimisest, tuleks juhul, kui sisu integreeris üleandja ise või tehti seda tema vastutusel või tegi seda tarbija üleandja integreerimisjuhiste järgi ning ebaõige integreerimine oli põhjustatud puudulikest integreerimisjuhistest, lugeda seda võrdseks digitaalse sisu mittevastavusega lepingutingimustele. Sellistel juhtudel loetakse mittevastavus tulenevaks üleandja tegevusest.
- (31) Vastavus peaks hõlmama nii materiaalseid kui ka õiguslikke puudusi. Kolmandate isikute õigused võivad takistada tarbijal digitaalset sisu või mõne selle funktsiooni tegelikult lepingukohaselt kasutamast, kui selle kolmanda isiku õigusi rikutakse ja kui see kõnealune kolmas isik õigustatult kohustab üleandjat lõpetama nende õiguste rikkumise ning katkestama kõnealuse digitaalse sisu pakkumise. Õiguslikud puudused on eriti olulised sellise digitaalse sisu puhul, mis oma olemuselt kuulub intellektuaalomandi õiguste alla. Seega peaks üleandja olema kohustatud tagama, et digitaalne sisu on vaba kolmandate isikute õigustest, näiteks digitaalse sisuga seotud autoriõiguse rikkumise nõudest, mis takistab tarbijal digitaalset sisu lepingukohaselt kasutada.
- (32) Digitaalse sisu eripära ning selle suure keerukuse tõttu ja ka seetõttu, et üleandjal on sügavamad teadmised ja parem võimalus pääseda juurde oskusteabele, tehnilisele teabele ja kõrgtehnoloogilisele toele, on üleandja võrreldes tarbijaga paremas olukorras, et teha kindlaks, miks digitaalne sisu ei vasta lepingutingimustele. Samuti saab üleandja paremini hinnata, kas lepingutingimustele mittevastavus tuleneb tarbija digitaalse keskkonna ühildumatuses digitaalse sisu tehniliste nõuetega. Seega peaks vaidluse korral üleandja tõendama, et digitaalne sisu vastab lepingutingimustele, välja arvatud juhul, kui üleandja tõendab, et tarbija digitaalne keskkond ei ühildu digitaalse sisuga. Tarbija peaks tõendama, et digitaalne sisu ei vasta lepingutingimustele üksnes juhul, kui üleandja tõendab, et tarbija digitaalne keskkond ei ühildu koostalitlus- ja muude tehniliste nõuetega.
- (33) Ilma et see piiraks tarbija põhiõigusi – õigust eraelu puutumatusele, sealhulgas side konfidentsiaalsusele ning isikuandmete kaitsele –, peaks tarbija tegema üleandjaga koostööd, et võimaldada üleandjal hinnata tarbija digitaalset keskkonda ja teha seda kõige vähem sekkuvate vahenditega, mida mõlemal poolel on konkreetsel juhul võimalik kasutada. Sageli saab seda teha, edastades üleandjale näiteks automaatselt genereeritud intsidendiaruandeid või üksikasjalikke andmeid tarbija internetiühenduse

kohta. Üksnes erandlikel ja nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, kui kõiki muid vahendeid arvesse võttes ei ole muud võimalust, võib seda teha ka andes virtuaalse juurdepääsu tarbija digitaalsele keskkonnale. Kui aga tarbija ei tee üleandjaga koostööd, on tarbijal kohustus tõendada, et digitaalne sisu ei vasta lepingutingimustele.

- (34) Üleandja peaks tarbija ees vastutama lepingutingimustele mittevastavuse eest ning mis tahes suutmatuse eest anda üle digitaalset sisu. Arvestades lisaks aga asjaolu, et digitaalset sisu võidakse üle anda teatava ajavahemiku jooksul, on põhjendatud ka see, et üleandja vastutab mis tahes mittevastavuse eest, mis ilmneb sellel ajavahemikul.
- (35) Kui digitaalset sisu ei anta tarbijale üle vastavalt lepingutingimustele, on see üleandja peamise lepingulise kohustuse tõsine rikkumine, mis peaks võimaldama tarbijal leping viivitamata lõpetada. Kui üleandja ei ole algselt rikkunud digitaalse sisu üle andmise kohustust, tuleks üleandmise katkestust, mille tõttu ei ole digitaalne sisu tarbijale lühikese aja jooksul kättesaadav või juurdepääsetav, lugeda võrdseks lepingutingimustele mittevastavusega ja mitte üleandmata jätmisega. Eelkõige peaks digitaalse sisu nõuetekohase järjepidevuse nõue hõlmama ka pikemaid kui tühiseid üleandmise katkestusi.
- (36) Lepingutingimustele mittevastavuse korral peaks tarbijatel olema esmalt õigus nõuda digitaalse sisu lepingutingimustega vastavusse viimist. Digitaalse sisu tehnilistest omadustest olenevalt võib üleandja valida digitaalse sisu lepingutingimustega vastavusse viimiseks konkreetse viisi, näiteks tehes kättesaadavaks uuendused või pakkudes tarbijale juurdepääsu digitaalse sisu uuele koopia. Arvestades digitaalse sisu mitmekesisust, ei ole asjakohane kehtestada kõnealuse digitaalse sisuga seotud õiguste kasutamiseks või kohustuste täitmiseks kindlat tähtaega. Sellised tähtajad ei pruugi sellise mitmekesisusega sobida ja võivad olla juhtumist olenevalt kas liiga lühikesed või liiga pikad. Seega on asjakohasem osutada mõistlikele tähtaegadele. Digitaalne sisu tuleks lepingutingimustega vastavusse viia mõistliku aja jooksul ja tasuta; eelkõige ei peaks tarbija kandma digitaalse sisu uuenduste väljatöötamisega seotud kulusid.
- (37) Teise sammuna peaks tarbijal olema õigus alandada hinda või lõpetada leping. Tarbija õigus leping lõpetada peaks piirduma nende juhtudega, kui näiteks digitaalse sisu vastavusse viimine ei ole võimalik ja mittevastavus halvendab digitaalse sisu peamisi toimivusomadusi. Kui tarbija lõpetab lepingu, peaks üleandja tarbija makstud raha tagasi maksma; kui aga digitaalset sisu ei antud üle raha eest, vaid vastutasuna juurdepääsu eest tarbija edastatud andmetele, peaks üleandja pärast lepingu lõpetamist loobuma nende andmete kasutamisest, mitte edastama neid andmeid kolmandatele isikutele või mitte andma kolmandatele isikutele juurdepääsu nende andmetele. Andmete kasutamisest loobumise kohustuse täitmine peaks juhul, kui vastutasu seisneb isikuandmetes, tähendama, et üleandja peaks andmekaitsenormide täitmiseks võtma kõik meetmed ning andmed kustutama või muutma need anonüümseks, nii et tarbijat ei saa tuvastada ühegi vahendiga, mille kasutamist võib üleandja või muu isiku poolt tõenäoliselt põhjendatult eeldada. Ilma et see piiraks vastutava töötleja direktiivi 95/46/EÜ kohaseid kohustusi, ei peaks üleandja olema kohustatud tegema muid toiminguid seoses andmetega, mille üleandja on digitaalse sisu üleandmise lepingu kehtivusajal seaduslikult edastanud kolmandatele isikutele.
- (38) Leping lõpetamisel peaks üleandja loobuma ka tarbija loodud sisu kasutamisest. Kui aga konkreetse sisu on loonud enam kui üks tarbija, on üleandjal õigus jätkata tarbija loodud sisu kasutamist, juhul kui teised tarbijad seda kasutavad.

- (39) Selleks et tagada tarbijatele lepingu lõpetamise õiguse osas tõhus kaitse, peaks üleandja võimaldama tarbijal saada tagasi kogu sisu, mille tarbija on üles laadinud või digitaalset sisu kasutades loonud või mis on genereeritud digitaalse sisu tarbijapoolsel kasutamisel. Seda kohustust tuleks laiendada andmetele, mida üleandja on vastavalt digitaalse sisu üleandmise lepingule kohustatud säilitama, ning ka andmetele, mida üleandja on lepinguga seoses juba säilitanud.
- (40) Kui üleandja annab tarbijale pärast lepingu lõpetamist mittevastavuse tõttu andmete tagasisaamiseks tehnilised vahendid, peaks tarbijal olema õigus saada andmed tagasi ilma kulusid kandmata, näiteks üldkasutatava andmevormingu kasutamise kuludeta, välja arvatud tarbija enda digitaalsest keskkonnast tulenevad kulud, sealhulgas internetiühenduse kulud, sest need ei ole konkreetselt seotud andmete tagasisaamisega.
- (41) Kui leping lõpetatakse, ei tuleks tarbijalt nõuda lepingutingimustele mittevastava digitaalse sisu kasutamise eest tasumist, sest sellega jäetakse tarbija ilma tõhusast kaitsest.
- (42) Arvestades vajadust saavutada tasakaal tarbijate ja üleandjate õigustatud huvide vahel, peaks juhul, kui digitaalne sisu, mida antakse üle teatava ajavahemiku jooksul ja saadakse teatava rahalise tasu eest, annab aluse kasutada lepingu lõpetamise õigust, olema tarbijal õigus lõpetada leping üksnes selle aja ulatuses, mille kestel digitaalne sisu ei vastanud lepingutingimustele. Kui aga digitaalne sisu antakse üle muu vastutatu kui raha eest, ei ole osaline lõpetamine võimalik, kuna muud vastutatu kui raha ei ole võimalik võrdelisteks osadeks jagada.
- (43) Oma olemuse tõttu ei kulu digitaalne sisu kasutamisel ning sageli ei anta seda üle mitte üks kord, vaid teatava ajavahemiku jooksul. Seega ei ole põhjendatud näha ette ajavahemikku, mille jooksul peaks üleandjat pidama vastutavaks digitaalse sisu üleandmise ajal ilmneva mittevastavuse eest. Seetõttu peaksid liikmesriigid sellise ajavahemiku säilitamisest või selle kehtestamisest loobuma. Samas peaks aga liikmesriikidel olema vabadus tugineda riigisisestele aegumistähtsadele, et tagada õiguskindlus nõuete suhtes, milles tuginetakse digitaalse sisu mittevastavusele.
- (44) Põhimõte, mille kohaselt üleandjal on kohustus hüvitada tekitatud kahju, on digitaalse sisu üleandmise lepingute oluline osa. Selleks et suurendada tarbijate usaldust digitaalse sisu vastu, tuleks seda põhimõtet reguleerida liidu tasandil, tagamaks, et kui lepingutingimustele mittevastav digitaalne sisu kahjustab tarbijate riist- või tarkvara, ei kannaks nad seetõttu kahju. Seetõttu peaks tarbijatel olema õigus tarbija digitaalsele keskkonnale põhjustatud kahjude hüvitamisele, kui kahju oli põhjustatud digitaalse sisu mittevastavusest lepingule või digitaalse sisu üleandmata jätmisest. Liikmesriikide ülesanne peaks aga olema kehtestada kahju hüvitamise nõude õiguse kasutamise üksikasjalikud tingimused, võttes arvesse, et hinnaalandused digitaalse sisu üleandmisel tulevikus, eelkõige kui üleandjad pakuvad neid ainsa kahjuhüvitisena, ei aseta tarbijaid tingimata olukorda, mis on võimalikult lähedane olukorrale, milles nad oleksid olnud, kui digitaalne sisu oleks üle antud nõuetekohaselt ja see oleks vastanud lepingutingimustele.
- (45) Üleandja võib tehnoloogilistel ja muudel põhjustel olla sunnitud muutma teatava ajavahemiku jooksul üleantava digitaalse sisu eriomadusi. Neid muudatusi tehakse sageli tarbijate kasuks, sest nendega täiustatakse digitaalset sisu. Sellest tulenevalt võivad lepingupooled lisada lepingusse vastavaid klausleid, millega võimaldatakse üleandjal teha muudatusi. Kui aga digitaalse sisu peamiste toimivusomaduste kasutamine muutub selliste muudatuste tõttu tarbija seisukohast halvemaks, võivad need muudatused häirida lepingu tasakaalu või lepingukohase täitmise olemust nii

ulatuslikult, et tarbija ei oleks sellist lepingut tõenäoliselt sõlminud. Seetõttu saab kõnealustel juhtudel teha selliseid muudatusi teatud tingimustel.

- (46) Hästi toimiva digitaalse ühtse turu oluline element on konkurents. Sellise konkurentsi edendamiseks peaks tarbijatel olema võimalik valida konkureerivate pakkumiste vahel ning vahetada teenuseosutajaid. Et see ka tegelikult toimiks, peaksid tarbijad saama seda teha, ilma et neid takistaksid õiguslikud, tehnilised või praktilised tõkked, sealhulgas lepingutingimused või vahendite puudumine kogu selle sisu tagasisaamiseks, mille tarbija on üles laadinud, mille tarbija on digitaalset sisu kasutades loonud või mis on genereeritud digitaalse sisu tarbijapoolse kasutamisel. On aga oluline kaitsta ka olemasolevaid investeeringuid ja usaldust sõlmitud lepingute vastu. Seetõttu tuleks anda tarbijatele õigus lõpetada pikaajalised lepingud teatud tasakaalustatud tingimustel. Sellega ei välistata, et tarbijalepinguid võidakse sõlmida pikemateks lepinguperioodideks. Tarbijatele tuleks aga anda õigus lõpetada lepinguline suhe, mis kestab kokku kauem kui 12 kuud. Et vältida sellest õigusest kõrvalhoidmist, peaks see hõlmama iga lepingut, mille tulemusel on tarbija lepinguga seotud kauem kui 12 kuud, olenemata sellest, kas leping on tähtajatu või automaatselt pikenev või pikendatav poolte kokkuleppel.
- (47) Tarbijale üleantud lõpliku digitaalse sisu mittevastavus lepingutingimustele on sageli põhjustatud mõnest tehingust tehingute ahelas, mis algab algse väljatöötajaga ja lõpeb lõppüleandjaga. Kuigi lõppüleandja peaks vastutama tarbija ees nende kahe poole vahelisele lepingutingimustele mittevastavuse eest, on oluline tagada, et ka üleandjal oleksid asjakohased õigused teiste tehingute ahela liikmete suhtes, et ta saaks täita oma kohustusi tarbija ees. Need tehingute ahelate liikmed, kellele lõppüleandja saaks nõude esitada, ning selliste nõude esitamise viisid ja tingimused tuleb kindlaks määrata aga kohaldatava riigisisese õigusega.
- (48) Isikutel ja organisatsioonidel, kellel on vastavalt liikmesriigi õigusele õigustatud huvi kaitsta tarbijate lepingulisi õigusi, peaks olema õigus alata menetlusi kas kohtus või haldusasutuses, kes on pädev kaebusi lahendama või asjakohast kohtumenetlust alatama.
- (49) Käesolevas direktiivis ei piira miski rahvusvahelise eraõiguse normide, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 593/2008³³ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1215/2012³⁴ kohaldamist.
- (50) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/44/EÜ³⁵ tuleks muuta, nii et see peegeldaks käesoleva direktiivi kohaldamisala seoses digitaalset sisu sisaldava püsiva andmekandjaga, mida kasutatakse üksnes digitaalse sisu üleandmiseks tarbijale.
- (51) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 2006/2004³⁶ tuleks muuta ning lisada selle lisasse viide käesolevale direktiivile, et hõlbustada piiriülest koostööd käesoleva direktiivi jõustamisel.
- (52) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/22/EÜ³⁷ tuleks muuta ja lisada selle lisasse viide käesolevale direktiivile, tagamaks, et käesolevas direktiivis sätestatud tarbijate kollektiivsed huvid on kaitstud.

33 ELT L 177, 4.7.2008, lk 6–16.

34 ELT L 351, 20.12.2012, lk 1.

35 EÜT L 171, 7.7.1999, lk 12.

36 ELT L 364, 9.12.2004, lk 1.

37 ELT L 110, 1.5.2009, lk 30.

- (53) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise deklaratsiooniga selgitavate dokumentide³⁸ kohta kohustuvad liikmesriigid põhjendatud juhtudel lisama ülevõtmismeetmeid käsitlevale teatele ühe dokumendi või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi osade ja ülevõtvate riiklike õigusaktide vastavate osade vahel. Käesoleva direktiivi puhul leiab seadusandja, et selliste dokumentide edastamine on põhjendatud.
- (54) Et liikmesriigid ei suuda käesoleva direktiivi eesmärgi – aidata kaasa siseturu nõuetekohasele toimimisele, tegeledes järjekindlalt viisil lepinguõigusega seotud takistuste kaotamisega digitaalse sisu üleandmisel, ja vältida samal ajal õiguslikku killustatust – piisavalt saavutada, vaid neid on parem saavutada liidu tasandil, kuna nii on tagatud riigisiseste õigusaktide üldine sidusus tänu lepinguõigust käsitlevatele ühtlustatud normidele, millega hõlbustatakse ka koordineeritud jõustamismeetmeid, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (55) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid, eriti selle artikleid 16, 38 ja 47,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesolevas direktiivis sätestatakse teatavad nõuded, mida kohaldatakse lepingutele, mis käsitlevad digitaalse sisu üleandmist tarbijatele, eelkõige digitaalse sisu lepingutingimustele vastavust käsitlevad normid, õiguskaitsevahendid, mida saab sellise vastavuse puudumise korral kasutada, ja nende õiguskaitsevahendite kasutamise kord ning ka kõnealuste lepingute muutmist ja lõpetamist käsitlevad normid.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

1. „digitaalne sisu” –
 - (a) andmed, mis on toodetud ja mida edastatakse digitaalsel kujul, näiteks video- ja audiosisu, rakendused, digimängud ja mis tahes muu tarkvara;
 - (b) teenus, mis võimaldab luua, töödelda või salvestada digitaalseid andmeid, mis on pärit tarbijalt;
 - (c) teenus, mis võimaldab jagada sisu teiste teenusekasutajatega või teostada mis tahes muud interaktsiooni digiandmetega, mis on pärit teistelt teenusekasutajatelt;
2. „integreerimine” – digitaalse keskkonna eri osade sidumine, et need toimiksid koordineeritud tervikuna vastavalt ettenähtud otstarbele;

38

ELT C 369, 17.12.2011, lk 14.

3. „üleandja” – füüsiline või juriidiline isik, olenemata sellest, kas ta on era- või avalik-õiguslikus omandis, kes tegutseb eesmärgil, mis on seotud selle isiku kaubandus-, majandus-, ametialase või kutsetegevusega, sealhulgas tema nimel või ülesandel tegutsevate isikute kaudu;
4. „tarbija” – füüsiline isik, kes käesoleva direktiiviga hõlmatud lepingute raames tegutseb eesmärgil, mis ei ole seotud tema kaubandus-, majandus-, ametialase või kutsetegevusega;
5. „kahjuhüvitis” – rahasumma, millele tarbijal võib olla õigus hüvitisena kahju eest, mis on tekitatud tema digitaalsele keskkonnale;
6. „hind” – rahasumma, mis tuleb tasuda edastatud digitaalse sisu eest;
7. „leping” – kokkulepe, mille alusel tekivad kohustused või muud õiguslikud tagajärjed;
8. „digitaalne keskkond” – riistvara, digitaalne sisu ja mis tahes võrguühendus niivõrd, kuivõrd need on kasutaja kontrolli all;
9. „koostalitlusvõime” – digitaalse sisu võime täita kõiki oma funktsioone interaktsioonis konkreetse digitaalse keskkonnaga;
10. „üleandmine” – digitaalsele sisule juurdepääsu võimaldamine või selle kättesaadavaks tegemine;
11. „püsiv andmekandja” – vahend, mis võimaldab tarbijal või üleandjal säilitada isiklikult talle suunatud teavet nii, et seda saab tulevikus teabe otstarbe seisukohast piisava aja jooksul kasutada, ning mis võimaldab säilitatud teavet muutmata kujul taasesitada.

Artikkel 3

Kohaldamisala

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse lepingute suhtes, mille alusel üleandja annab tarbijale üle digitaalse sisu või kohustub seda tegema ning mille eest tarbija tasub hinna või annab aktiivselt muud vastutasu kui raha, kas isiku- või muude andmete kujul.
2. Käesolevat direktiivi kohaldatakse tarbija esitatud kirjelduste kohaselt välja töötatud digitaalse sisu üleandmise lepingute suhtes.
3. Kui arvata välja artiklid 5 ja 11, siis kohaldatakse käesolevat direktiivi digitaalset sisu sisaldava mis tahes püsiva andmekandja suhtes, mida kasutatakse üksnes digitaalse sisu kandjana.
4. Käesolevat direktiivi ei kohaldata muu vastutasu kui raha eest edastatud digitaalse sisu suhtes ulatuses, milles üleandja nõuab tarbijalt selliste isikuandmete edastamist, mille töötlemine on rangelt vajalik lepingu või õigusaktidest tulenevate nõuete täitmiseks, ja üleandja ei töötle neid andmeid edasi viisil, mis ei ole selle eesmärgiga kooskõlas. Samuti ei kohaldata seda mis tahes muude andmete suhtes, mida üleandja nõuab tarbijalt, tagamaks, et digitaalne sisu vastab lepingule või õigusaktidest tulenevatele nõuetele, ja üleandja ei kasuta neid andmeid kaubanduslikel eesmärkidel.
5. Käesolevat direktiivi ei kohaldata lepingute suhtes, milles käsitletakse järgmist:

- (a) teenused, mille osutamine eeldab üleandjalt olulist inimsekkumist ja mille puhul digitaalset formaati kasutatakse peamiselt kandjana;
 - (b) direktiivis 2002/21/EÜ määratletud elektroonilised sideteenused;
 - (c) direktiivi 2011/24/EL artikli 3 punktis a määratletud tervishoiuteenused;
 - (d) hasartmänguteenused, mis hõlmavad rahalise väärtusega panuse tegemist õnnemängudes, sealhulgas oskusi nõudvates õnnemängudes nagu loteriid, kasiinomängud, pokker ja kihlveotehingud, mida osutatakse elektrooniliste vahendite abil ja teenuse saaja isiklikul nõudel;
 - (e) finantsteenused.
6. Kui leping sisaldab lisaks digitaalse sisu üleandmisele ka muid elemente, kohaldatakse käesolevat direktiivi üksnes selliste kohustuste ja õiguskaitsevahendite suhtes, mis pooltel on digitaalse sisu üleandja ja tarbijana.
7. Kui mõni käesoleva direktiivi säte läheb vastuollu liidu muu õigusakti sättega, millega reguleeritakse konkreetset sektorit või küsimust, siis on liidu kõnealuse muu õigusakti säte käesoleva direktiivi suhtes ülimuslik.
8. Käesoleva direktiiviga ei piirata eraisikute kaitset seoses isikuandmete töötlemisega.
9. Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikide üldist lepinguõigust, nagu näiteks lepingute koostamist, kehtivust või õiguslikke tagajärgi käsitlevaid norme, ega ka lepingu lõpetamise tagajärgi niivõrd, kuivõrd need ei ole käesoleva direktiiviga reguleeritud.

Artikkel 4

Ühtlustamise tase

Liikmesriigid ei tohi säilitada ega kehtestada sätteid, mis erinevad käesoleva direktiiviga kehtestatud, sealhulgas ei rangemaid ega leebemaid sätteid, millega tagatakse tarbijakaitse erinev tase.

Artikkel 5

Digitaalse sisu üleandmine

1. Digitaalse sisu üleandmise lepingu täitmisel annab üleandja digitaalse sisu üle
- (a) tarbijale või
 - (b) kolmandale isikule, kes käitab füüsilist või virtuaalset süsteemi, mis võimaldab teha digitaalse sisu tarbijale kättesaadavaks või võimaldab tal sellele juurde pääseda, ja kelle tarbija on digitaalse sisu kättesaamiseks valinud.
2. Üleandja annab digitaalse sisu üle viivitamata pärast lepingu sõlmimist, välja arvatud juhul, kui pooled on kokku leppinud teisiti. Üleandmine loetakse toimunuks, kui digitaalne sisu on üle antud tarbijale, või lõike 1 punkti b kohaldamisel kolmandale isikule, kelle tarbija on valinud, olenevalt sellest, kumb toimub varem.

Artikkel 6

Digitaalse sisu vastavus lepingutingimustele

1. Digitaalne sisu loetakse lepingutingimustele vastavaks, kui olenevalt asjaoludest:

- (a) selle kogus, kvaliteet, kestus ja versioon ning funktsioonid, koostalitlusvõime ja muud sellised toimivusomadused nagu juurdepääsetavus, järjepidevus ja turvalisus vastavad nõuetele, mis on ette nähtud lepinguga, sealhulgas lepinguelse teabega, mis on lepingu lahutamatu osa;
 - (b) see sobib kasutamiseks konkreetsel otstarbel, mida tarbija sellelt ootab ja mille ta on teinud üleandjale teatavaks lepingu sõlmimisel ning millega üleandja on nõustunud;
 - (c) see antakse üle koos kõigi juhistega ja klienditoega vastavalt lepingus sätestatule,
 - (d) seda uuendatakse vastavalt lepingus sätestatule.
2. Selles osas, kus lepinguga ei ole ette nähtud seal, kus asjakohane, selgelt ja ammendavalt lõike 1 kohaseid digitaalse sisu nõudeid, peab digitaalne sisu, sealhulgas selle funktsioonid, koostalitlusvõime ja muud toimivusomadused, näiteks juurdepääsetavus, järjepidevus ja turvalisus, sobima otstarbeks, milleks seda liiki digitaalset sisu tavaliselt kasutatakse, võttes arvesse järgmist:
- (a) kas digitaalne sisu on üle antud raha eest või muu vastutasu kui raha eest;
 - (b) asjakohasel juhul kehtivaid rahvusvahelisi tehnilisi standardeid või selliste tehniliste standardite puudumisel kohaldatavaid sektori tegevusjuhendeid või häid tavasid, ja
 - (c) avaldust, mille on avalikult teinud üleandja või üleandja nimel tehingute ahela varasemas etapis muud isikud, välja arvatud juhul, kui üleandja tõendab, et
 - i) ta ei olnud ega saanud mõistlikult eeldades olla teadlik kõnealusest avaldusest;
 - ii) lepingu sõlmimise ajaks oli avaldust parandatud;
 - iii) avaldus ei saanud mõjutada digitaalse sisu omandamise otsust.
3. Kui lepinguga nähakse ette, et digitaalne sisu antakse üle teatava ajavahemiku jooksul, peab digitaalne sisu vastama lepingutingimustele kogu kõnealuse ajavahemiku jooksul.
4. Kui ei ole teisiti kokku lepitud, peab üleantav digitaalne sisu vastama digitaalse sisu uusimale versioonile, mis oli lepingu sõlmimise ajal kättesaadav.
5. Lepingutingimustele vastamiseks peab digitaalne sisu täitma ka artiklite 7 ja 8 nõuded.

Artikkel 7

Digitaalse sisu integreerimine

Kui digitaalne sisu integreeritakse ebaõigelt tarbija digitaalsesse keskkonda, loetakse ebaõigest integreerimisest tulenevat mittevastavust võrdseks digitaalse sisu mittevastavusega, kui:

- (a) digitaalse sisu integreeris üleandja või tehti seda tema vastutusel või
- (b) digitaalse sisu pidi integreerima tarbija ning ebaõige integreerimine tulenes puudulikest integreerimisjuhistest, kui kõnealused juhised anti üle vastavalt artikli 6 lõike 1 alapunktile c või kui need oleks pidanud üle andma vastavalt artikli 6 lõikele 2.

Artikkel 8

Kolmanda isiku õigus

1. Digitaalse sisu üleandmisel tarbijale peab digitaalne sisu olema vaba kolmandate isikute õigustest, sealhulgas intellektuaalomandile tuginevatest õigustest, nii et digitaalset sisu saab lepingu kohaselt kasutada.
2. Kui digitaalne sisu antakse üle teatava ajavahemiku jooksul, hoiab üleandja digitaalse sisu selle ajavahemiku jooksul vabana kolmandate isikute õigustest, sealhulgas intellektuaalomandile tuginevatest õigustest, nii et digitaalset sisu saab lepingu kohaselt kasutada.

Artikkel 9

Tõendamiskoormis

1. Artiklis 10 osutatud juhtudel lasub lepingutingimustele vastavusega seotud tõendamiskoormis üleandjal.
2. Lõiget 1 ei kohaldata juhul, kui üleandja tõendab, et tarbija digitaalne keskkond ei ühildu digitaalse sisu koostalitlus- ja muude tehniliste nõuetega ja kui üleandja oli tarbijat nendest nõuetest enne lepingu sõlmimist teavitanud.
3. Tarbija teeb vastavalt võimalustele üleandjaga koostööd ulatuses, mis on vajalik tarbija digitaalse keskkonna kindlakstegemiseks. Koostöö tegemise kohustus hõlmab ainult selliseid kättesaadavaid tehnilisi vahendeid, mis on tarbija jaoks kõige vähem sekkuvad. Kui tarbija ei tee koostööd, lasub lepingutingimustele mittevastavusega seotud tõendamiskoormis tarbijal.

Artikkel 10

Üleandja vastutus

Üleandja vastutab tarbija ees järgmistel juhtudel:

- (a) digitaalset sisu ei ole üle antud;
- (b) digitaalne sisu ei vasta üleandmise ajal lepingutingimustele;
- (c) kui lepinguga on ette nähtud, et digitaalne sisu antakse üle teatava ajavahemiku jooksul, siis mis tahes mittevastavuse eest, mis ilmneb sellel ajavahemikul.

Artikkel 11

Õiguskaitsevahend üleandmata jätmise korral

Kui üleandja ei ole digitaalset sisu üle andnud vastavalt artiklile 5, on tarbijal õigus leping vastavalt artiklile 13 viivitamata lõpetada.

Artikkel 12

Õiguskaitsevahendid lepingutingimustele mittevastavuse korral

1. Lepingutingimustele mittevastavuse korral on tarbijal õigus nõuda digitaalse sisu lepingutingimustega tasuta vastavusse viimist, välja arvatud juhul, kui see on võimatu, ebaproportsionaalne või õigusvastane.

Digitaalse sisu lepingutingimustega vastavusse viimist loetakse eaproportsionaalseks, kui üleandjale kaasnevad sellega ebamõistlikud kulud. Otsustamisel, kas kulud on ebamõistlikud, võetakse arvesse järgmist:

- (a) väärtus, mis digitaalsel sisul oleks olnud, kui see vastanuks lepingutingimustele, ja
 - (b) lepingutingimustele mittevastavuse olulisus selle otstarbe täitmisel, milleks sama liiki digitaalset sisu tavaliselt kasutatakse.
2. Üleandja viib digitaalse sisu lõike 1 kohaselt lepingutingimustega vastavusse mõistliku aja jooksul, arvates ajast, millal tarbija teatas üleandjale lepingutingimustele mittevastavusest, ning ilma et see põhjustaks tarbijale olulist ebamugavust, võttes arvesse digitaalse sisu laadi ja otstarvet, mida tarbija kõnealuselt sisult eeldas.
3. Kui digitaalne sisu antakse üle raha eest, on tarbijal õigus kas alandada võrdeliselt hinda lõikes 4 sätestatud viisil või lõpetada leping vastavalt lõikele 5 ja artiklile 13, kui:
- (a) digitaalse sisu lepingutingimustega vastavusse viimine on õiguskaitsevahendina võimatu, eaproportsionaalne või õigusvastane;
 - (b) üleandja ei ole kohaldanud õiguskaitsevahendit lõikes 2 sätestatud aja jooksul;
 - (c) digitaalse sisu lepingutingimustega vastavusse viimine oleks õiguskaitsevahendina tarbija jaoks liialt ebamugav või
 - (d) üleandja on teatanud või võib asjaolude pinnalt sama selgelt eeldada, et ta ei vii digitaalset sisu lepingutingimustega vastavusse.
4. Hinda alandatakse võrdeliselt tarbija saadud digitaalse sisu väärtuse suhtele lepingutingimustele vastava digitaalse sisu väärtusesse.
5. Tarbija võib lepingu lõpetada üksnes juhul, kui lepingutingimustele mittevastavus halvendab digitaalse sisu funktsioone, koostalitlusvõimet ja muid peamisi toimivusomadusi, nagu selle juurdepääsetavus, järjepidevus ja turvalisus, nagu see on nõutav artikli 6 lõigete 1 ja 2 kohaselt. Kohustus tõendada, et lepingutingimustele mittevastavus ei takista digitaalse sisu funktsioone, koostalitlusvõimet ja muid peamisi toimivusomadusi, lasub üleandjal.

Artikkel 13

Lepingu lõpetamine

1. Tarbija kasutab õigust leping lõpetada, teatades sellest üleandjale mis tahes viisil.
2. Kui tarbija lõpetab lepingu,
 - (a) maksab üleandja tasutud hinna tarbijale tagasi põhjendamatu viivitusega ning mitte hiljem kui 14 päeva jooksul teate kättesaamisest;
 - (b) võtab üleandja kõik temalt eeldatavad meetmed, et loobuda sellise muu vastutasu kui raha kasutamisest, mille tarbija on edastanud vahetuskaubana digitaalse sisu kasutamise eest, ja muude andmete kasutamisest, mida üleandja on kogunud seoses digitaalse sisu üleandmisega, sealhulgas tarbija edastatud sisu, välja arvatud sisu, mille on loonud ühiselt tarbija ja teised isikud, kes jätkavad selle sisu kasutamist;

- (c) annab üleandja tarbijale tehnilised vahendid kogu tarbija edastatud sisu ja muude selliste andmete tagasisaamiseks, mis on loodud või mille tarbija on genereerinud digitaalse sisu kasutamisel ulatuses, milles üleandja on neid andmeid säilitanud. Tarbijal on õigus võtta sisu välja tasuta, olulise ebamugavuseta, mõistliku aja jooksul ja tavaliselt kasutatavas andmevormingus;
 - (d) kui digitaalset sisu ei antud üle püsival andmekandjal, loobub tarbija selle digitaalse sisu kasutamisest ega tee seda kättesaadavaks kolmandatele isikutele ning eelkõige kustutab digitaalse sisu või muudab selle muul viisil loetamatuks;
 - (e) kui digitaalne sisu anti üle püsival andmekandjal, teeb tarbija järgmist:
 - i) üleandja nõudel tagastab üleandjale püsiva andmekandja üleandja kulul põhjendamatult viivitusega ja mitte hiljem kui 14 päeva jooksul üleandja nõude kättesaamisest;
 - ii) kustutab digitaalse sisu kasutatava koopia, muudab selle loetamatuks või loobub muul viisil selle kasutamisest ega tee seda kättesaadavaks kolmandatele isikutele.
3. Lepingu lõpetamisel võib üleandja takistada tarbijal digitaalset sisu edaspidi kasutamast, eelkõige muutes digitaalse sisu tarbijale juurdepääsetamatuks või blokeerides tarbija kasutajakonto, ilma et see piiraks lõike 2 punkti c kohaldamist.
 4. Tarbija ei ole kohustatud tasuma digitaalse sisu kasutamise eest lepingu lõpetamisele eelneva aja jooksul.
 5. Kui digitaalne sisu anti üle raha eest ja lepinguga ette nähtud ajavahemiku jooksul, võib tarbija lõpetada lepingu üksnes ajavahemiku selles osas, mil digitaalne sisu ei vastanud lepingule.
 6. Kui tarbija lõpetab lepingu osaliselt vastavalt lõikele 5, kohaldatakse lõiget 2; erandiks on punkt b seoses ajavahemikuga, mille kestel digitaalne sisu ei vastanud lepingutingimustele. Üleandja maksab tarbijale tagasi osa tasutud hinnast, mis vastab sellele ajavahemikule, mil digitaalne sisu ei vastanud lepingutingimustele.

Artikkel 14

Õigus nõuda kahju hüvitamist

1. Üleandja vastutab tarbija ees tarbija digitaalsele keskkonnale tekitatud majandusliku kahju eest, mis on tekkinud mittevastavusest lepingutingimustele või digitaalse sisu üleandmata jätmisest. Kahju hüvitamisega asetatakse tarbija olukorda, mis on võimalikult lähedane olukorrale, milles ta oleks olnud, kui digitaalne sisu oleks antud üle nõuetekohaselt ja see oleks vastanud lepingutingimustele.
2. Liikmesriigid kehtestavad kahju hüvitamise nõudmise õiguse kasutamiseks üksikasjalikud normid.

Artikkel 15

Digitaalse sisu muutmine

1. Kui lepinguga nähakse ette, et digitaalne sisu antakse üle lepingus sätestatud ajavahemiku jooksul, võib üleandja muuta digitaalse sisu funktsioone,

koostalitlusvõimet ja muid peamisi toimivusomadusi, nagu juurdepääsetavus, järjepidevus ja turvalisus, ulatuses, milles need muudatused halvendavad tarbija juurdepääsu digitaalsele sisule või selle kasutamist, üksnes juhul, kui:

- (a) see on lepinguga ette nähtud;
 - (b) tarbijale on muudatusest mõistliku aja jooksul eelnevalt teatatud püsival andmekandjal esitatud sõnaselge teatega;
 - (c) tarbijal võimaldatakse lõpetada leping ilma selle eest tasu nõudmata vähemalt 30 päeva jooksul alates teate kättesaamisest;
 - (d) lepingu lõpetamisel vastavalt punktile c antakse tarbijale tehnilised vahendid kogu artikli 13 lõike 2 punktis c sätestatud sisu tagasivõtmiseks.
2. Kui tarbija lõpetab lepingu vastavalt lõikele 1, siis olenevalt asjaoludest
- (a) maksab üleandja tarbijale tagasi osa tasutud hinnast, mis vastab digitaalse sisu muutmisele järgnenud ajavahemikule;
 - (b) loobub üleandja sellise muu vastutasu kui raha kasutamisest, mille tarbija on edastanud vahetuskaubana digitaalse sisu kasutamise eest, ja muude andmete kasutamisest, mida üleandja on kogunud seoses digitaalse sisu üleandmisega, sealhulgas tarbija edastatud sisu.

Artikkel 16

Õigus lõpetada pikaajaline leping

1. Kui lepinguga on ette nähtud digitaalse sisu üleandmine tähtajatult või kui lepingu algne kestus või pikendamisperioodide mis tahes kombinatsioon ületab 12 kuud, on tarbijal õigus lõpetada leping igal ajal pärast esimese 12kuulise ajavahemiku möödumist.
2. Tarbijal tuleb lepingu lõpetamise õiguse kasutamiseks teatada lepingu lõpetamisest üleandjale mis tahes viisil. Lepingu lõpetamine jõustub 14 päeva pärast teate kättesaamist.
3. Kui digitaalne sisu anti üle raha eest, on tarbija kohustatud tasuma selle osa üle antud digitaalse sisu hinnast, mis vastab ajavahemikule enne lepingu lõpetamise jõustumist.
4. Kui tarbija lõpetab lepingu vastavalt käesolevale artiklile,
 - (a) võtab üleandja kõik temalt eeldatavad meetmed, et loobuda sellise muu vastutasu kui raha kasutamisest, mille tarbija on edastanud vahetuskaubana digitaalse sisu kasutamise eest, ja muude andmete kasutamisest, mida üleandja on kogunud seoses digitaalse sisu üleandmisega, sealhulgas tarbija edastatud sisu;
 - (b) annab üleandja tarbijale tehnilised vahendid kogu tarbija edastatud sisu ja selliste muude andmete tagasisaamiseks, mille tarbija on loonud või genereerinud digitaalse sisu kasutamisel, ulatuses, milles üleandja on neid andmeid säilitanud. Tarbijal on õigus saada sisu tagasi olulise ebamugavuseta, mõistliku aja jooksul ja tavaliselt kasutatavas andmevormingus;
 - (c) kustutab tarbija, kui asjakohane, digitaalse sisu kasutatava koopia, muudab selle loetamatuks või loobub muul viisil selle kasutamisest ega tee seda kättesaadavaks kolmandatele isikutele.

5. Lepingu lõpetamisel võib üleandja takistada tarbijal digitaalset sisu edaspidi kasutamast, eelkõige muutes digitaalse sisu tarbijale juurdepääsetamatuks või blokeerides tarbija kasutajakonto, ilma et see piiraks lõike 4 punkti b kohaldamist.

Artikkel 17

Tagasinõude õigus

Kui üleandja vastutab tarbija ees digitaalse sisu üleandmata jätmise või lepingutingimustele mittevastavuse eest, mis tuleneb tehingute ahela varasemates etappides osalenud isiku tegevusest või tegevusetusest, on üleandjal õigus kasutada tehinguahela vastutava isiku või vastutavate isikute vastu õiguskaitsevahendeid. Isik või isikud, kelle vastu üleandja võib õiguskaitsevahendit kasutada, ning asjaomased vahendid ja nende kasutamise kord määratakse kindlaks riigisiseste õigusaktidega.

Artikkel 18

Jõustamine

1. Liikmesriigid tagavad piisavad ja tõhusad vahendid, et tagada käesoleva direktiivi järgimine.
2. Lõikes 1 osutatud vahendite hulka kuuluvad õigusnormid, mille kohaselt üks või mitu järgmistest liikmesriigi õigusega määratud asutustest võib/võivad kooskõlas liikmesriigi õigusega pöörduda kohtute või pädevate haldusasutuste poole, et tagada käesoleva direktiivi ülevõtmiseks vastu võetud riigisiseste õigusnormide kohaldamine:
 - a) avalik-õiguslikud asutused või nende esindajad;
 - b) tarbijaorganisatsioonid, kellel on õigustatud huvi tarbijaid kaitsta;
 - c) kutseorganisatsioonid, kellel on õigustatud huvi meetmeid võtta.

Artikkel 19

Sätete kohustuslikkus

Kui käesolevas direktiivis ei ole sätestatud teisiti, ei ole tarbija jaoks siduv selline lepingutingimus, mis takistab tarbija kahjuks käesoleva direktiivi ülevõtmiseks vastu võetud riigisiseste meetmete kohaldamist, kaldub nende toimest kõrvale või muudab neid enne, kui tarbija teatab üleandjale lepingutingimustele mittevastavusest.

Artikkel 20

Direktiivi 1999/44/EÜ, määruse (EÜ) nr 2006/2004, direktiivi 2009/22/EÜ muudatused

1. Direktiivi 1999/44/EÜ artikli 1 lõike 2 punkt b asendatakse järgmisega:

„b) tarbekaup – materiaalne vallasvara, välja arvatud:

 - *täitemenetluse käigus või muul seadusest tuleneval viisil müüdav kaup,*
 - *vesi ja gaas, kui need ei panda müüki piiratud mahus või kindlaksmääratud koguses,*
 - *elekter;*

- digitaalset sisu sisaldav püsiv andmekandja, mida kasutatakse üksnes digitaalse sisu üleandmiseks tarbijale, nagu on osutatud direktiivis (EL) N/XXX”³⁹.
2. Määruse (EÜ) nr 2006/2004 lisasse lisatakse järgmine punkt:
„21. Euroopa Parlamendi ja nõukogu XX.XX.201X. aasta direktiiv (EL) N/XXX digitaalse sisu üleandmise lepingutega seonduvate teatavate aspektide kohta (ELT ...).”
3. Direktiivi 2009/22/EÜ I lisasse lisatakse järgmine punkt:
„16. Euroopa Parlamendi ja nõukogu XX.XX.201X. aasta direktiiv (EL) N/XXX digitaalse sisu üleandmise lepingutega seonduvate teatavate aspektide kohta (ELT ...).”

Artikkel 21

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt [kuupäev kaks aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist].
2. Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.
3. Liikmesriigid edastavad komisjonile siseriiklike õigusnormide teksti, mille nad võtavad vastu käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas.

Artikkel 22

Läbivaatamine

Komisjon vaatab käesoleva direktiivi kohaldamise läbi hiljemalt [kuupäev viis aastat pärast jõustumist] ning esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande. Aruandes vaadeldakse muu hulgas selliste lepingute suhtes kohaldatavate õigusnormide ühtlustamist, mille kohaselt antakse digitaalset sisu üle käesoleva direktiiviga hõlmamata vastutasu eest, eelkõige kui seda antakse üle reklaami või andmete kaudse kogumise eest.

Artikkel 23

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnenadal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 24

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.
Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

³⁹

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) N/XXX,...., digitaalse sisu üleandmise lepingutega seonduvate teatavate aspektide kohta (ELT ...).